

ASMAKAT

Klasik Batı Edebiyatı Fanzini

Aralık 2021 Sayı: 12

Balzac

içindekiler

- Honore de Balzac Evliliğin Fizyolojisi (Kısa Bir Bölüm)
(Fransız Edebiyatı)
- Heitor Pinto (Portekiz Edebiyatı)
- Pinto, Seçme Özdeyişler
- Halfredar Saga Vandraedaskalds (İzlanda Edebiyatı)

Evliliğin Fizyolojisi

Fizyoloji, bana ne söyleyebilirsin? Evliliğin, birbirini tanımayan iki varlığı, ömür boyu bir araya getirdiğini kanıtlamak mı senin amacın? Hayatın tutkudan ibaret olduğu ve hiçbir tutkunun evliliğe direnmediği mi? Evliliğin, toplumların devamı için gerekli bir kurum olduğu, ancak doğa kanunlarına aykırı olduğu mu? Evliliğin kötülüklerine karşı, takdire şayan bir hafifleticiliği olan, boşanmanın rehabilitasyonunun oybirliğiyle talep edileceği mi? Tüm sakıncalarına rağmen, evliliğin asıl mülkiyet kaynağı olduğu mu? Hükümetlere hesaplanamaz güvenlik vaatleri sunduğu mu? Hayatın sınavlarına katlanmak için, iki varlığın birlikteliğinde dokunaklı bir şey olduğu mu? Aynı düşüncenin, iki farklı iradeye rehberlik edeceğine hükmetmedeki gülünçlüğü mü? Kadına köle muamelesi yapıldığı mı? Mükemmel mutlu evlilikler olmadığı mı?

Evliliğin suçlarla dolu olması ve bilinen suikastların en kötüsü olması mı? Bu sadakat olanaksız, en azından insan için. Bir bilirkişi soruşturması, eğer yapılabilirse, patrimonial mülklerin aktarımında güvenlikten daha fazla sorun ortaya çıkaracağı mı? Zinanın yol açtığı kötülük, evlilikten doğan yararlardan daha büyük mü? Kadının sadakatsizliğinin toplumların en eski tarihine kadar uzandığı ve evliliğin bu tür sahtekarlıkların sürekliliğini engellediği mi? Aşk yasalarının iki faniyi, hiçbir insan yasasının onları ayıramayacağı kadar sıkı bir şekilde birbirine bağladığı mı? Resmi sicillerde kayıtlı evlilikler varken, tabiat hükümleriyle, tatlı bir uyumla ya da bütün bir düşünce çeşitliliğiyle, fiziki şekillerle yapılan evlilikler olduğu gibi; bu şekilde, gök ve yer sürekli karşı karşıya mı geliyor? Karılarının çirkin, cılız ya da aptal aşıkları olan üstün zihinsel ve fiziksel donanıma sahip zengin kocalar olduğu mu? Tüm bu sorular, ihtiyaç duyulan kitaplar için malzeme sağlayacaktır. Ama kitaplar yazılmıştır ve soruların tekrar tekrar cevaplanması gerekir. Fizyoloji, bana ne söyleyebilirsin? Açıklayacak yeni ilkelerin var mı? Kadınların ortak mal haline getirilmesi gerektiğini mi iddia ediyorsunuz? Lycurgus ve bazı Yunan kabileleri, Tatarlar ve vahşiler bunu denediler.

Yoksa kadınları hapse mi atmalıyız? Osmanlılar yaptı ve bugün onları yeniden serbest bırakıyorlar. Çeyizsiz kızlara koca bulmalı ve onları miras hakkından mahrum bırakmalı mıyız? İngiliz yazarlar ve ahlakçılar bunun boşanmayla birlikte, evlilikleri mutlu etmenin en kesin yolu olduğunu kanıtladılar. Kanunun, suçun nerede işlenirse işlensin, zina yapan kadınların cezalandırılmasını düzenleyen maddesi ile kocanın, ancak cariye'nin evlilik çatısı altına alınması halinde cezalandırılacağını öngören maddesi, metresleri dolaylı olarak yetkilendirmektedir. Sanchez, evliliğin tüm cezaevi refakatleri üzerine bir tez yazdı. Hatta, her zevk biçiminin meşruiyetini, uygunluğunu tartıştı. Karı kocanın tüm ahlaki, dini ve fiziksel görevlerini özetledi. Ama onun, De Matrimonio (Evlilik Hakkında) başlıklı o hantal eseri yeniden basılsaydı, bir düzine cilt yapardı. Sayısız hukukçu, evliliğin doğurduğu yasal zorluklarla ilgili sayısız risale yazmıştır. Yargı kongresi üzerine de çalışmalar vardır. Eski zamanlarda kanunun, cerrahlar ve matronların huzurunda, evlenmeye çalışan bir karı-kocanın gücünü ya da iktidarsızlığını belirlemek için emrettiği bir test iptal edildi. 1667'de bastırıldı.

Hekim lejyonları, cerrahi ve tıpla ilişkilerinde, evlilik üzerine çok sayıda kitap yayınlamıştır. Bu nedenle, on dokuzuncu yüzyılda evliliğin fizyolojisi ya anlamsız bir derlemedir ya da bir aptalın diğer aptallar için yazılmış eseridir. Yaşlı rahipler, altın terazilerini almış ve en ufak tereddütlerini tartmışlardır. Eski hukukçular, gözlüklerini takmış ve tüm farklı türleri ayırt etmiştir. Eski doktorlar, neşteri alıp tüm yaraların üzerinden geçirmişlerdir. Eski yargıçlar, kürsüye çıkıp, evliliklerin geçersizliği ile ilgili tüm davaları denetlemişlerdir. Nesiller geçti, sevinç ya da keder çığlıkları atarak. Kutsal Ruh, şairler, yazarlar; Havva'dan Truva savaşına, Helen'den Madame de Maintenon'a, Louis XIV'in karısından, çağdaş kadına kadar her şeyi kaydetmiştir. Öyleyse bana ne söyleyebilirsin, fizyoloji? Bir erkeğin evlendiğine bizi inandırmak için, az ya da çok ustalıkla çizilmiş resimleri bize gösterir misin? Bir kızın annesinin zulmünden kurtarmak için, yürekten gelen bir nezaketten, öfkeden tali mirasçıları mirastan mahrum etmekten, sadakatsiz bir metresin küçümsemesinden, yorgunluktan, can sıkıntısından bir bekarın keyifli hayatından, delilikten söz edecek misin?

Bir bahse göre, Lord Byron'ın durumu buydu. Georges Dandin gibi onurdan, faizden -ama her zaman nedeni budur- gençlikten, okuldan ayrılırken, sersemleşmeden, bir gün bir eş bulamama korkusuyla çirkinlikten, Makyavelizmden, yaşlı bir kadından süratle miras almaktan, oğlumuzu bir isim vermek için zorunluluktan, tutkudan, kavga nedeniyle davaya son vermektan, minnettarlıktan -ama bu, aldığınızdan fazlasını vermektir- erdemden, ölü bir amcanın vasiyeti yüzünden evlenecek bir kızın mirasına yüklenenlerden, atalarının taklidi olarak gelenekten, yaşlılıktan söz edecek misin?

Bu tesadüfler, otuz bin komedinin ve yüz bin romanın konusunu oluşturmuştur. Üçüncü ve son kez söylüyorum, Fizyoloji, bana ne söyleyebilirsin? Burada her şey, bir sokaktaki kaldırımlar kadar, bir kavşak kadar sıradan. Evlilik, tutkunun Barabbas'ından daha iyi bilinir. Hepimizin efendisi Rabelais'nin sözleriyle size şunu söylememe izin verin: “İyi insanlar, Tanrı sizi korusun! Neredesiniz? Sizi göremiyorum. Gözlüğümü takana kadar bekleyin. Ah! Şimdi! Sizi görüyorum. Siz, karılarınız ve çocuklarınız istediğiniz kadar iyi misiniz? Bunu duyduğuma sevindim.” Ama sizin için yazmıyorum. yetişkin çocuklarınız olduğu için, her şey söylenebilir. Ah! sizsiniz, en ünlü ustalar, siz gutlu ukalalar, siz yorulmak bilmeyen dalkavuklar, son derece deneyimli sevgililer, bütün gün eğlenen, çok uysal, kösnücül, kadın dedikoduları olan sizsiniz. Aynı şekilde, akşam duası ve yakarışlarınız da sonsuza kadar gidecek.

Evlilik Fizyolojisi size göre değil, çünkü evli değilsiniz. Siz salyangozlar, bağınazlar, ikiyüzlüler, mızımızlar, kösnücül keşişler, hacılar ve dünyayı aldatmak için maskelere bürünen diğer düzenbazlar! Geri dönün, tazılar! Taş ocağından uzaklaşın! Gidin, ey şapkalı profesörler! Şeytan, hala burada mısın? Gülmeyi seven nazik ruhlardan başka kimsem kalmadı sanki. Artık hükümete gülemiyoruz dostlarım. Çünkü vergi yoluyla, bin beş yüz milyon toplamının bir yolunu buldu. Papalar, piskoposlar, keşişler ve rahibeler henüz evlerinde içilebilecek kadar zengin değiller. Ama şeytanı cennetten kovmuş olan Saint-Michel geliyor ve belki eski güzel zamanların geri döndüğünü görebiliriz! Fransa'da, şu anda evlilik dışında gülebileceğimiz hiçbir şey olmadığını görüyorsunuz.

Panurge, senden başka okuyucu istemiyorum. Bir kitabı nasıl elinize alacağınızı ve vaktinde nasıl bırakacağınızı, her şeyi rahatça almayı, yarım söylenen bir şeyi anlamayı ve kemik iliklerinden besin çıkarmayı biliyorsunuz. Tek bir noktayı, bu sansürcüleri gören mikroskoplu insanlar, gerçekten söylenecek her şeyi söylemişler. Son çare olarak mahkeme, kırık bir testi onarmak kadar, evlilik üzerine bir eser üretmenin de imkânsız olduğunu mu ilan etti? Evet, aptal aptal. Evliliğe bakın, bekarların zevki ve kocaların can sıkıntısı dışında, hiçbir şey ortaya çıkmayacaktır. Bu, asla bozulmayan ahlaktır. Basılı bir milyon sayfa, başka hiçbir önemli gerçeği içermeyecektir. Pekala, işte ilk teklifim: Evlilik, karı kocanın cennetin kutsamasını umduğu bir meydan savaşıdır. Çünkü sonsuza kadar, birbirini sevmeyi taahhüt etmek, girişimlerin en acelesidir. Savaş çok yakında başlar ve zafer, yani özgürlük, ikisinin daha hünerli olanında kalır. Kabul. Bunun neresinde yeni bir fikir var? Çok iyi. Dünün ve bugünün kocalarına, kiliseden ya da belediye başkanlığından ayrılırken, karılarını kendilerine saklama ümidini taşıyanlara sesleniyorum: Bencilliğin ya da tanımlanamayan bir duygunun, başka birinin talihsizliğini gördüğünde, bu benim başıma asla gelmeyecek diyebilen kişilere, gemi kaptanını gördükten sonra, denize açılan denizcilere, birden fazla evlilik erdeminin batmasına neden olduktan sonra, evlenmeye cesaret eden bekarlara!

Genç bir adam, belki de yaşlı bir adam, aşık olsun ya da olmasın, iyi ve usulüne uygun olarak yürütülen ve belediye başkanının ofisinde, cennette ve devlet sicillerinde kayıtlı bir sözleşme sayesinde evlenmiştir. Uzun saçlı bir kız, eriyen siyah gözleri, küçük ayakları, ince, sivri parmakları, kırmızı dudakları, fildişi dişleri, iyi yapılı, duygusal, iştah açıcı ve baştan çıkarıcı, zambak kadar beyaz, en arzu edilen hazinelerle dolup taşan güzellikte, demir tacın uçlarına benzeyen sarkık kirpikleri, beyaz bir kamelyanın taç yaprağı kadar pürüzsüz bir dokuya sahip teni, kırmızı kamelyanın moru ile gölgelenmiş. Bakire teninde, gözümüz, genç bir meyvenin çiçek açmasını ve çok renkli bir şeftalinin belli belirsiz tüylerini görebildiğini sanır. Damarların masmavi rengi, o narin ağ aracılığıyla zengin bir sıcaklık damıtıyor. O, tümüyle neşe ve sevgidir, tümüyle incelik ve masumiyettir. Kocasını seviyor ya da en azından onu sevdiğini düşünüyor. Aşka düşkün koca, kalbinin derinliklerinde şöyle

diyor: “Bu gözler, benden başka kimseyi görmeyecek, o dudaklar, benden başka hiç kimse için aşkla titremeyecek, o yumuşak el, kösnücül zevkin gıdıklayıcı hazinelerini benden başka kimsenin üzerine dökmeyecek.”

Benimkinden başka hiçbir sesin sesiyle kabarmaz, o uyuyan can, ancak benim irademle uyanır. Parmağımı, o parlak buklelerin arasından yalnız ben geçireceğim. O titreyen yüzü, yalnızca ben cömertçe ve hülyalı bir şekilde okşayacağım. Büyüleyici yabancıya karşı, evlilik yatağına yaklaşmayı engellemek için, ölümlü yastığımda nöbet için tutacağım. O aşk tahtı, küstah düzenin kanında ya da benim kanımda yüzecek. Huzur, şeref, mutluluk, babalık bağları, çocuklarımın serveti, her şey orada. Bir dişi aslanın yavrusunu koruduğu gibi, ben de her şeyi savunmayı öneriyorum. Vay benim inime ayak basan adama! Şimdiye kadar hiçbir geometri, evlilik denizinde, enlem ve boylam çizgileri çizmeye cesaret edemedi. Yaşlı kocalar, hep geri durdu. Gemileri mahveden resifler, dalgakıranlar, musonlar, akıntılar ve elverişsiz kıyıları, gemi enkazlarından o kadar utandılar ki. Evli hacıların bir kılavuzu, bir pusulası yoktu. Bu eser, bu eksikliği gidermeye yazgılı. Bakkallar ve manifaturacılar arasında, kadınların eylemlerine yön veren gizli güdülerini, yalnızca bir eğlence olsun diye arayan o kadar çok insan var ki, onlar için unvanlara göre sınıflandırmak bir hayır işidir. Bölümler, evlilik hayatının tüm gizli çıkmazlarını anlatıyor. Peki, bunun hakkında ne düşünüyorsun? Bu bir roman konusu değil mi?

Bir kadının, kocasını aldatmasının nasıl engellenebileceğini göstermeye teşebbüs etmek, her felsefe okulunun kaçındığı bir teşebbüstür. Komediye komedisi değil mi bu? Başka bir Spekulum Vitae Humance (İnsan hayatının aynası) değil mi? Bu meditasyonda, daha önce ele aldığımız o boş sorularla şimdi ilgilenmiyoruz. Bugün, kesin bilimlerde olduğu gibi, ahlakta da çağdaş gerçekleri, gerçek gözlemleri talep ediyoruz. Onları donatacağız. O halde, fiili duruma bakarak, her bir savaşçının kuvvetlerini analiz ederek başlayalım. Hayali şampiyonumuzu silahlandırmadan önce, düşmanlarının sayısını hesaplayalım. Küçük ülkesini işgal etmek üzere olan Kazakları sayalım. Dileyen bizimle olsun, gücü yeten gülsün. Çapa yukarı, yelkenleri kaldır! Ne küçücük bir limandan yola çıktığını biliyorsun.

Bu, birçok kitaba göre, sahip olduğumuz büyük bir avantaj. Biz ağlarken gülmek, biz gülerken ağlamak gibi. İlahi Rabelais yerken içip, içerken yerken, Herakleitos ile Demokritos'u aynı sayfaya koyma, hiçbir üslubun olmaması ve cümlelerimizi asla önceden düşünmeme konusundaki hobimize gelince -eğer mürettebatın herhangi bir üyesi kundaktaki eski, boneli profesörlerin, klasikçilerin yanında mırıldanırsa- mezar giysileri içindeki romantikler ne olursa olsun gelsinler! Bütün bu insanlar, muhtemelen, neşeli bir tavırla: "Ben size, sizi güldürecek bir öykü anlatacağım!" diyeceklerdir. Evlilikten söz ederken, şaka yapma fikri.

Ama sen, ya da eseriniz, yolcuları İngiliz olduğu için bir postaneden yola çıktıklarında, yüksek sesle kamçıları kırbaçlayan postacılara benziyorsunuz. Bir iz ayarlamak için, attan inmeden önce, yarım fersah bu hızla dörtlüye koşmuş olmayacaksınız. Zaferden önce trompet çalmak neden? Sevgili Pantagruelciler, bu günlerde başarıyı elde etmek için tek yapmanız gereken onu talep etmektir. Çünkü büyük işler, sonuçta, büyük zamanlarda geliştirilen, önemsiz fikirlerden başka bir şey olmayabilir. Küçük bir tanım vererek başlayalım. Okuyucu, erdem ya da erdemli kadın sözcükleriyle, bu kitapta burada karşılaşacağınız gibi; bir eşin, kalbini bir koca için ayırdığı, emek verilmiş kolaylığı kastettiğimizi anlamamıza izin verin. Gerçekten de, kelime genel anlamda kullanılabilir. Herkesin doğal bilgeliğine bıraktığımız bir ayrım.

Hükümet, yaklaşık yirmi yıldır, Fransa'nın kaç dönüm ormanlık alan, ekilebilir arazi, üzüm bağları ve nadas arazisi içerdiğini bulmakla meşgul. Orada da durmadı. Krallıktaki hayvanların sayısını ve türünü öğrenmeye de kararlı. Bilim adamları daha da ileri gittiler. Tahta iplerini, tonlarca sığır etini, galon şarabı, elmaları ve Paris'te tüketilen yumurtaları tahmin ettiler. Ama henüz hiç kimse, ne evlilik namusu adına, ne de evli olmayanların yararına, ya da iyi ahlak ve insani kurumların yetkinliği yararına, erdemli eşlerin sayısını belirleme fikrini henüz tasarlamadı. Bir düşünün! Fransız bakanlığı sorgulandığında, ne kadar çok askeri, ne kadar çok casusu, ne kadar çok memuru, ne kadar çok okul çocuğu olduğu yanıtını verebilir. Ama erdemli kadınlara gelince, hiçbir şey. Bir Fransa kralı, tebaaları arasında, aziz ortağını aramayı kafasına koysa, hükümet ona,

kendisinden elde edebileceği toplam beyaz kuzu sayısını bile veremezdi.

Eskilerin bizim olduğu sonucuna varmalı mıyız? Siyasi kurumlarda olduğu kadar, ahlakta da ustalar mı? Tarih bize, Ahasuerus'un Pers kızları arasından bir eş almak istediğini, en erdemli ve en güzel olan Ester'i seçtiğini söyler. Ne yazık ki, tüm evlilik meselelerinde çok açık olan İncil, bu evlilik seçimi yasası konusunda, bizi aydınlatmayı ihmal ediyor. Fransa'daki kadın sayısını dışlayarak, tahmin ederek, hükümetin bu konudaki sessizliğini telafi etmeye çalışalım. Bu noktada, tüm genel ahlak dostlarının dikkatini çekeriz ve onları bizim hareket tarzımıza göre yargıçlar tayin ederiz. Tahminlerimizde o kadar cömert olmaya çalışacağız ki, bu analizin sonucunu herkes kabul edecektir. Fransa'nın nüfusu, genellikle otuz milyon olarak tahmin ediliyor. Bazı doğa bilimcileri, kadınların erkeklerden daha fazla olduğu görüşündedir. Ancak birçok istatistikçi, aksi fikirde olduğu için, en olası tahmini alıp on beş milyon kadın olduğunu varsayacağız. Bu toplamdan, ilk bakışta kadına hatırı sayılır bir benzerlik gösteren, yaklaşık dokuz milyon yaratığı çıkararak başlayacağız.

Natüralistler, insanı basitçe, Dumeril tarafından Zoologie Analytique, sayfa 16'da sözü edilen Bimana (Primatlar içinde taksonomik bir bölüm) düzeninin tek türü olarak görürler. Bory-Saint-Vincent, tamamlama bahanesiyle, orangutan türlerini ekledi. Bu zoologlar, bizde yalnızca otuz iki omurlu, dil kemiğine sahip ve beyninin yarıküresinde diğer hayvanlardan daha fazla kıvrıma sahip memeliler görüyorsa; onların gözünde, bilimsel adlarını anmanın yararsız olduğu, on beş türün isimlendirilmesini sağlayan, iklimsel etkilerden kaynaklanan farklılıklardan başka bir farklılık yoksa, fizyolog da kendi türünü belirleme hakkına sahip olmalıdır. Türler ve alt türler, zeka kararlarına ve belirli ahlaki ve finansal varoluş koşullarına göre oluşur. Şimdi, sözünü ettiğimiz dokuz milyon varlık, ilk bakışta insan türünün tüm karakteristik özelliklerini taşır. Onlar dil kemiğine, korakoid çıkıntıya, akromiyona ve elmacık kemerine sahiptirler. Bu nedenle, Jardin des Plantes'teki (Paris'te bir bitki bahçesi) arkadaşlarımızın onları Bimana sırasına göre sınıflandırmasına izin vereceğiz. Ama onlara kadın gözüyle bakmalıyız! Bu, fizyolojimizin asla kabul etmeyeceği bir iddiadır.

Kendimiz ve bu kitabın amaçladığı kişiler için kadın, insan türünün ender bir çeşididir.

Türlerin başlıca fizyolojik özellikleri şunlardır: Bu türü, insanların yetiştirilmesine ve medeniyetin ahlaki sıcaklığı sayesinde gösterebildikleri özel ilgiye borçluyuz. Genel bir kural olarak, cildin beyazlığı, ince dokusu ve yumuşaklığı ile tanınır. Doğal eğilimi mükemmel temizliktir. Parmakları yumuşak, parfümlü nesnelere dokunuşundan korkuyla büzülür. Ermin (Kakım) gibi, bazen beyaz gömleğinin kirlendiğini görerek üzüntüden ölür. Saçlarını örmeyi, baş döndürücü kokular yaymasını, pembe tırnaklarını ovalamayı, badem şeklinde düzeltmeyi, narin uzuvlarını çok sık yıkamayı sever. En yumuşak yere yaslanmadıkça geceden zevk almaz. Gün boyunca, at kılı bir kanepayı tercih eder. Bu nedenle, yatay konum, tercihen üstlendiği konumdur. Sesi, keskin bir tatlılığa sahiptir. Hareketleri zariftir. Harika bir sesle konuşur. Herhangi bir zahmetli işe bağımlı değildir ve yine de, görünürdeki zayıflığına rağmen, mucizevi bir kolaylıkla üstlenebileceği ve taşıyabileceği yükler vardır. Güneşin parıltısından kaçınır ve ustaca yöntemlerle kendini korur. Yürümek onu yorar. Aşırılığa karşı meraklıdır. Ondan en önemsiz şeyi gizleyebilen kişiye kolay bir av olur. Çünkü zihni, onu durmadan bilinmeyen aramaya iter. Sevmek onun dinidir.

Sadece, sevilen varlığı memnun eder. Sevilme, tüm eylemlerinin, arzu uyandırmak, tüm hareketlerinin amacıdır. Böylece, parlak bir görünüm elde etmenin araçlarından başka bir şey düşünmez. Yalnızca, bir zarafet ve incelik alanında hareket eder. Bunun için, genç Hintli kız, Tibet geçişinin yumuşak saçlarını örür. Onun için Brüksel dokuma tezgahları en saf, en iyi ketenle doludur. O, toprağın bağırsakları ile parıldayan taşlara sahip olmayı tartışıyor ve Sevr, onun beyaz kilini süslüyor. Gece gündüz yeni süsler düşünürler. Tüm hayatını elbiselerini kolalamak ve fırfırlamakla geçirirler. Saygıları, onu pohpohlayanlardır. Arzuları, ona karşı ne kadar kayıtsız olurlarsa olsunlar, şiddetle hoşlarına giden yabancılara, yeni ve muhteşem bir giysi içinde kendini sergilemeye devam ederler. Zevkten çalınan saatleri, en tatlı ezgileri söylemekte kullanırlar. Onun için, Fransa ve İtalya nefis ezgiler icat eder ve Napoli ahenkli bir ruh verir. Tek kelimeyle, bu tür, dünyanın kraliçesi ve arzusunun kölesidir. Evlilikten

korkar, çünkü evlilik eninde sonunda figürü bozar. Ama ona boyun eğer, çünkü zevk vaat ediyordur. Çocuk doğurursa, bu tamamen tesadüftür ve büyüdüklerinde onları gözden uzak tutar.

Binlerce kişiden rastgele alınan bu özellikler dışında, elleri maymun patileri kadar kara, derileri eski bir parşömen kağıdı gibi rengi solmuş, sözünü ettiğimiz yaratıklar da mı var? Yüzleri güneşten yanmış, boyunları hindi gibi kırışmış, paçavralara bürünmüş, sesi boğuk, zekası sıfır, kokusu dayanılmaz olan, ekmek kutusundan başka bir şey düşünmeyen, sürekli yere eğilen, kazanlar, tırmıklar ve harmanlar, toplayıp biçen ve ekmeklerini yoğuranların, kenevirini soyan, hayvanlarla, çocuklarla ve insanlarla birlikte atılmış, samanla zar zor kaplanmış kulübelerde yaşayanların, pek önemi yok mu? Bol üretmek, pek çok zavallıyı çalışmaya ve yok etmeye adanmak, onların bütün görevidir. Eğer aşkları, tarlalardaki gibi ağır iş değilse, bu her halükarda bir spekülasyondur. Dünyada bütün gün, donyağı mumları ile esmer şeker arasında oturan esnaf kadınları, inekleri sağan çiftçi eşleri, fabrikalarda yük hayvanı olarak kullanılan bahtsız yaratıklar var. Ne yazık ki, zihinsel yaşamın, eğitimin avantajlarının, kalbin mutlu fırtınalarının erişilmez bir cennet olduğu anlatılır. Korakoid süreç, bir dil kemiği ve otuz iki Vertebra (Omur) neden, fizyolog söz konusu olduğunda, orangutan türlerinde kalsın! Burada sadece aylaklarla, sevmeye vakti ve zekası olanlarla, tutkularda mülkiyet hakkı elde etmiş zenginlerle, kuruntularda tekel elde etmiş akıllılarla ilgileniyoruz.

Düşünceyle yaşamayan herkese lanet olsun! Genç, ateşli, güzel ve tutkulu olmayana raca diyelim. Bu, okumasını bilen ya da binecek arabası olan hayırseverlerin gizli duygularının kamusal ifadesidir. Ama duygu adamı, yatak odası filozofu, bu yaratıklar tarafından ekilen ve toplanan tahıllardan yapılmış küçük somunu yerken bile, bizim yaptığımız gibi, onları kadın cinsinden sayacaktır. Onların anlayışına göre, aşka ilham verebilenlerden başka kadın yoktur. Üstün bir eğitimle, zihnin rahipliğine yatırım yapılan, tembelliğin hayal gücünü geliştirdiği yaratıklardan başka hiç kimse yoktur. Tek kelimeyle, ruhları aşktan, fiziksel zevkten, daha az entelektüel zevk hayal edenlerden başka hiçbir insan yoktur. Bununla birlikte, bu dokuz milyon kadın paryanın, şurada burada binlerce köylü kızı

ürettiği gerçeğine dikkat çekmeliyiz. Bu kızlar tuhaf bir şekilde, aşk Tanrıları kadar güzeller. Paris'e ya da büyük bir şehre giderler ve sonunda sıradan kadınlar mertebesine ulaşırlar. Ama bu iki ya da üç bin imtiyazlı mahlukun yanı sıra, hizmetçi konumunda kalan ya da korkunç derecede düzensiz Riffraff'ı (Ayaktakımı) yöneten yüz binlerce kişi daha vardır.

Yine de, bu köy Pompadour'larını (Madam Pompadour. Fransa kralı XV. Louis'nin gözdesiydi.) kadınsı popülasyonda hesaba katacağız. Bu ilk hesaplama, Fransa'da on sekiz milyon yoksul, orta koşullarda on milyon insan ve iki milyon zengin olduğu istatistiksel keşfine dayanmaktadır. O halde, Fransa'da duygusal erkeklerin ilgi gösterdiği, şimdi ilgilendiği ya da bundan sonra da ilgilenecekleri yalnızca altı milyon kadın var. Bu sosyal ilmi, felsefi bir incelemeye tabi tutalım. Yirmi yıldır evli olan kocaların, kutsal olmayan sevginin istilasından ve bir suç duyurusu davası skandalından korkmadan, huzur içinde uyumaları gerektiğine inanıyoruz ve karşı çıkmaktan korkmuyoruz. Bu altı milyon kadından, yaklaşık iki milyon kadını çıkarmalıyız. Çok çekici insanlar, çünkü kırk ve daha fazla yaşlarında dünyayı görmüşler. Ama erkek kalbini harekete geçirecek güçleri olmadığı için, artık söz konusu değiller. Cana yakınlıkları aranmayacak kadar şanssızlarsa, can sıkıntısı onları yakalar. Dine girerler, kedilere, küçük köpeklerle ve Tanrı'dan başka kimseyi rahatsız etmeyen diğer çılgınlıklara bağımlı hale gelirler. Boylamlar Bürosu'nda yapılan nüfusla ilgili hesaplamalar, toplamdan iki milyon küçük kızı çıkarmamızı haklı çıkarıyor. Hayatın A, B, C'sindedirler ve diğer çocuklarla masumca oynarlar, bundan şüphelenmezler.

Onları yürekten güldüren küçük şeyler bir gün onları ağlatacaktır. Şimdi, geriye kalan iki milyon kadından hangi akli başında erkek, çirkin, huysuz, veremli, hasta, kör, sakat, iyi eğitilmiş olmasına rağmen fakir, hepsi bekar olan yüz bin zavallı kızı feda etmez. Bu neden, kutsal evlilik yasalarından hiçbirini rahatsız etmiyor? Sainte-Camille'in Rahibeleri, Hayırseverlerin Kızkardeşleri, diğer rahibeler, okul öğretmenleri, yoldaşlar vb. olan yüz bin kişiden daha mahrum bırakılacak mıyız? Bu kutsanmış kız kardeşliğe, küçük çocuklarla oynamak için çok yaşlı ve portakal çiçeklerinden çelenkler saçamayacak kadar genç olan, tahmin edilmesi çok zor olan genç

kadınların sayısını da ekleyeceğiz. Son olarak, potamızın dibinde kalanlardan, Baal'ın kızları olarak sınıflandıracağımız beş yüz bin diğer birimi çıkaracağız, bu da zevkleri pek ince olmayan kişilere zevk verir. Birbirlerini mahvedeceklerinden korkmadan, bekar kadınları, şapkacıları, dükkan kızlarını, kadın tüccarları, aktrisleri, şarkıcıları, opera dansçıları, figüranları, kahyaları, hizmetçileri vb. bu kategoriye dahil edeceğiz. Bir notere, bir belediye başkanına, bir rahibe ve çok sayıda şakacı kişiye, kendilerini sevgililerine vermeyi teklif ettikleri gün ve anın haberini vermek onlara yakışksız görünür. Meraklı bir toplum tarafından haklı olarak kınanan sistemleri, onları erkeklere, mösyö le Maire'e ya da yasalara karşı, hiçbir yükümlülük altına sokmama avantajına sahiptir.

Bu kadınlar, kamusal yemini çiğnemedikleri sürece, yalnızca yasal evliliklere ayrılmış bir durumda eksik kalacaklardır. Bize bu kategoriye çok ılımlı bir rakam koyduğumuz söylenecek, ancak bu, bilenlerin çok yüksek bir rakam olarak tahmin edebileceği rakamlarla dengelenecektir. Zengin bir eşe olan sevgisinden, onu kalan milyona dahil etmek isteyen varsa, hayırsever kız kardeşler, bale kızları ya da kamburlar için yapılan ödenekten onu kesmesine izin verin. Bu son kategoriye, yalnızca beş yüz bin kişi olarak hesapladık. Çünkü yukarıda gösterildiği gibi, çoğu zaman dokuz milyon köylü buna büyük ölçüde katkıda bulunur. Aynı nedenle, işçi sınıfını ve küçük sanayi sınıfını bir kenara koyduk. Toplumun bu iki kesiminin kadınları, Bimana düzeninin dokuz milyon kadınının, uygarlığın daha yüksek seviyelerine yükselmek için gösterdikleri çabaların ürünüdür. Bu titiz doğruluk dışında, birçok kişi bu istatistiksel meditasyona bir şaka olarak bakardı. Yüz bin kişilik küçük bir sınıfı, örneğin dullar gibi, iki büyük bölümün ortasında bir konuma düşen kadınlar için bir sığınak yeri olarak hizmet etmek üzere, bir tür batan fon olarak ayırmayı ciddi olarak düşündük. Ancak, tahminlerimizi daha cömert yapmayı tercih ettik. Analizimizin doğruluğunu göstermek kolaydır. Tek bir inceleme yeterli olacaktır.

Kadının yaşamı, birbirinden tamamen farklı üç döneme ayrılır. İlki beşikte başlar ve ergenlik çağında biter. İkincisi, bir kadının evli, devlete ait olduğu zamanı kapsar. Üçüncüsü kritik yaşta açılır, tutkulara eylemlerinin sona ermesi gerektiğine dair doğa tarafından

verilen acımasız bir bildirim ile sonlanır. Süre bakımından büyük ölçüde eşit olan bu üç varoluş bölümünün, belirli bir sayıda kadını eşit olarak böldüğü varsayılabilir. Böylece, bilim adamlarının boş zamanlarında belirleyebilecekleri kesirleri bir yana bırakırsak, toplam altı milyonda; bir ile on sekiz yaş arasında iki milyon kız, on sekiz ile kırk yaş arasında iki milyon ve kırk yaşın üzerinde iki milyon kadın bulacağız. Sosyal devletin kaprisleri, evlenme çağındaki iki milyon kadını üç büyük kategoriye ayırmıştır. Yani, belirttiğimiz nedenlerle evli olmayanlar, erdemi ya da erdemsizliği küçük olanlar. Kocalar ve birlikte yapmak zorunda olduğumuz milyonlarca yasal eş için sonuç işte bu! Kadın nüfusundaki bu kesin küçülmeye, Fransa'da yaklaşık bir milyon kar beyazı kuzudan oluşan bir sürünün, tüm kurtların girmeye çalıştığı ayrıcalıklı bir ağılda olduğunu göreceksiniz. Şimdi tasnif tahtasına dizdiğimiz bu milyonlarca kadını, ince bir elekten geçirelim. Bir erkeğin, karısına ne kadar güven duyması gerektiğini daha doğru bir şekilde değerlendirmek için, bir an için tüm bu kadınların kocalarını aldattığını varsayalım.

Bu varsayımdan hareketle, yeni evlenen ve en azından kısa bir süre için adaklarına sadık kalacak genç hanımlara sayının yirmide birini kesmek yerinde olacaktır. Başka bir yirminci hasta olacak. Bu, insan hastalıklarına tahsis etmek için çok küçük bir orandır. Erkeğin, kadın kalbi üzerindeki imparatorluğunu yıktığı söylenen bazı tutkular, çirkinlik, keder, hamilelik, bir yirminciyi daha iddia ediyor. Zina, evli bir kadının kalbine, tabanca atışı gibi hakim olmaz. Sempatik bir duygu, ilk bakışta belirli duyguları doğursa bile, evlilik sadakatsizliklerinin toplamında, her zaman süresi bir tür ölü kayıp oluşturan bir mücadele vardır. Bu mücadeleyi henüz bırakmamış kadınları, toplam sayının sadece yirmide birini oluşturuyormuş gibi göstermek, Fransa'da alçakgönüllülüğü aşağılamakla neredeyse eşdeğerdir. Ama bazı hasta kadınların, sakinleştirici iksirlerin etkisi altındayken bile, sevgililerini koruduğu ve hamileliği bazı kurnaz bekarları gülümsettiği kadınlar olduğunu varsayacağız. Bu şekilde, erdem için savaşanların alçakgönüllülüğünü kurtaracağız. Benzer bir akıl yürütmeye, sevgilisi tarafından terk edilen bir kadının, başka bir şey bulduğuna inanmaya cüret etmeyeceğiz. Ancak bu durumda, kayıp oranı öncekinden zorunlu olarak daha küçük olduğundan, bunu kırkta bir olarak tahmin edeceğiz. Bu indirimler, evlilik yasasını ihlal

edenlerin sayısını belirlemeye geldiğimizde, toplam kadın sayımızı sekiz yüz bine çıkaracaktır.

Şu anda, bu kadınların erdemli olduklarına ikna olmayı kim istemez ki? Onlar toprağın çiçeği değiller mi? Hepsi çiçek açmış, büyüleyici, güzellikle, gençlikle, yaşamla ve aşkla göz kamaştırmıyor mu? Onların erdemlerine inanmak bir tür toplumsal dindir. Çünkü onlar, dünyanın süsü ve Fransa'nın görkemidir. O halde, bu milyonun bağrında şunu aramalıyız, dürüst kadınların sayısını. Erdemli kadınların sayısını. Bu arama ve bu iki kategori, buna ek olarak hizmet edecek olan tüm meditasyonları gerektirir.

Önceki meditasyon, Fransa'da, cesur bir adamın utanmadan itiraf ettiği ya da zevkle sakladığı tutkuları, ilham verme ayrıcalığını hesaba katan yüzen bir milyon kadından oluşan bir kitleye sahip olduğumuzu kanıtlıyor. Memleketin namuslu kadınlarını bulmak için, bu milyon kadının üzerine Diyojen fenerimizi çevirmeliyiz. Bu arayış, bizi bir konu dışına çıkmaya sevk ediyor. İnce vücutları ve yuvarlak kolları bir finişer böceğini andıran, modaya uygun çizimleri olan, iki iyi giyimli genç, bir sabah, Passage des Panoramas'nın sonunda bulvarda buluşur. "Ah! sen misin?" "Evet canım. Kendime benziyorum değil mi?" Sohbeti açan şakanın niteliğine göre, az çok gülerler. Bir jandarmanın betimlemeyle bir suçluyu teşhis etmeye çalışan kurnaz merakıyla birbirlerini incelediklerinde, eldivenlerinin yeniliğine iyice ikna olduklarında ve yelekleri ve kravatlarının bağlanma zevki; ikisinin de kötü günlere düşmediğinden pratik olarak emin olduklarında, biri diğerinin koluna girer ve Theatre des Varieties'den başlarsa, birbirlerine dolambaçlı bir şekilde, bunun ücretsiz bir çevirisi olan bir soru sormadan önce Frascati'ye ulaşmış olmazlar.

"Şimdilik kiminle evliyiz?" "Genel kural olarak, çekici bir kadındır." Paris sokaklarında, bir savaş meydanındaki kurşunlar gibi, yoldan geçenlerin ağzından çıkan sayısız sözle, kulakları selamlanmadan dolaşan ve içinde donmuş bu sayısız sözcüklerden birini bir kez bile yakalamayan kimdir? Hani Rabelais'nin sözünü ettiği hava? Çoğu insan, Paris'te yemek yerken ve yaşarken çevrelerine aldırmandan dolaşırlar. Bu dağınık notaların hangi anahtarda yazıldığını, hangi tutkudan hareket ettiklerini

söyleyebilecek birkaç yetenekli müzisyen, birkaç deneyimli fizyonomist var. Ah! Paris'te dolaşmak! Sevimli, keyifli varoluş! Aylaklık bir bilimdir, gözün gastronomisidir. Gezinmek bitki yetiştirmek, yaşamaktır. Uzun süredir ateşli gözlerle bakan genç ve güzel kadının, burun delikleri sonuna kadar genişleyen ve besleyici kokuları içine çeken birinden, yirmi frank talep etmesi gereken aşçı dükkanı sahibinden çok daha kolay bir şekilde ücret talep etmesine izin verilecektir. Aylaklık etmek, zevk almaktır, zekâ parıltıları toplamaktır.

Genç adam için her şeyi istemek, her şeye sahip olmaktır. Yaşlılar için ise, gençlerin hayatını yaşamak, onların tutkularına sahip çıkmaktır. Şimdi durakladığımız kategorik soruya, her başarılı gezici nasıl cevap verecek? “Otuz beş yaşında, ama yirmi yaşında olduğunu düşünmezsiniz!” diyor, okuldan yeni atılan, Cherubino gibi herkesi kucaklamaya meyilli, gözleri parlayan, coşkulu bir genç. Bir noter katibi, “Söylediğin ikili! Ama bizim sabahlıklarımız ve elmas gece yüzüklerimiz var” diyor. “Français'de arabası ve kutusu var!” diyor bir asker. Biraz daha yaşlı olan bir başkası, saldırıyı savuşturma havasıyla, “Benim açımdan,” diye haykırıyor, “Bana bir kuruşa mal olmuyor!” Gezgin, elinin tersiyle yoldaşının karnına hafifçe vurur. “Ah! o beni seviyor!” Diğeri şöyle diyor; “Beni nasıl sevdiğini hayal bile edemezsin. Ama o, en aptalla evlendi! Ah! Buffon, hayvanları büyük bir ustalıkla tanımlamış, ama iki ayaklı kocayı...” Evliyken bunu duymak ne kadar hoş! “Ah dostum, bir melek gibiyim ben” kulağına gizlice fısıldanan bir sorunun cevabıdır bu.

“Bana onun adını söyler misiniz, yoksa onu bana gösterir misiniz?” “Oh hayır!, o dürüst bir kadın” Bir kafede, bir garson tarafından sevilen bir öğrenci, adını gururla söyler ve arkadaşlarını işyerinde kahvaltıya götürür. Genç bir adam, kocası ticaretle uğraşan, birincil gerekliliklerle uğraşan bir kadını severse, kızararak cevap verir: “O bir keten kumaşçının karısı, ya da kırtasiyecinin, ya da çorapçının ya da tüccarın karısı, ya da bir memurun.” Ama kumaş balyaları, somun şekerler ya da pazen yelekler arasında doğup olgunlaşan, aşağılık bir tutkunun bu itirafına, her zaman hanımefendinin zenginliğine yönelik şatafatlı bir övgü eşlik eder. Yalnız koca ticaretle elini kirletir, zengindir, güzel mobilyaları vardır. Dahası, İnamorata (Aşık)

sevgilisini ziyaret eder. Bir kaşmir şalı, bir kır evi, vb. var. Kısacası, genç bir adam, metresinin çok yakında dürüst bir kadın olacağını kanıtlamak için mükemmel argümanlardan yoksun değildir.

Tavırlarımızın inceltilmesinden kaynaklanan bu ayırım, iyi formun başladığı çizgi kadar tanımlanamaz hale geldi. Dürüst kadın nedir? Bu konu, kadınların, sevgililerinin ve hatta bir kocanın kibriyle çok yakından bağlantılıdır. Bu noktada, uzun gözlemlerin sonucu olan genel kuralları koymayı ihmal etmemiz düşünülemez. Milyonlarca ayrıcalıklı ruhumuz, şanlı unvana hak kazanan bir insan topluluğunu temsil ediyor.

Dürüst kadın, ama hepsi seçilmemiş. Bu seçimi yöneten ilkeler, şu aksiyomlarda bulunur: Özdeyişler I- Dürüst bir kadın, tüm niyet ve amaçlarla evlidir. II- Dürüst bir kadın kırk yaşın altındadır. İyiliği satın alınabilir evli bir kadın, dürüst bir kadın değildir. III- Kendi arabası olan evli bir kadın dürüst bir kadındır. IV- Kendi işini yapan bir kadın. Yemek yapmak, dürüst bir kadın işi değildir. V- Bir adam yirmi bin frank gelir elde ettiğinde, karısı ne tür bir işten servet yapmış olursa olsun, dürüst bir kadındır. VI- Lettre de Cliange (Cliange'dan gelen mektup) için, Lettre d'ichange (Değişiklik mektubu) diyen bir kadın, Soulier (Ayakkabı) için Souyer (Destek) isteyebilir. Pierre de Lierre yerine, Pierre de Liais ve bir adam hakkında: "Ne saçmalık Mösyö Falanca!" diyen bir kadın, ne kadar zengin olursa olsun asla dürüst bir kadın olamaz. VII- Dürüst bir kadın, maddi olarak öyle bir konuma sahip olmalıdır ki, sevgilisi ona hiçbir şekilde yük olmayacağını düşünmekte haklı olabilsin. VIII- Üçüncü katta oturan bir kadın -Rues de Rivoli ve de Castiglione hariç- dürüst bir kadın değildir. IX- Bir bankacının karısı, her zaman dürüst bir kadındır. Ama sayma odasında oturan bir kadın, ancak kocasının çok uzun bir iş yapması ve dükkânının üzerinde oturmaması şartıyla böyle olabilir. X- Bir piskoposun bekar yeğeni, onunla birlikte yaşadığında, dürüst bir kadın olarak kabul edilebilir. Çünkü bir entrika varsa, amcasını aldatmak zorundadır. XI- Dürüst bir kadın, itibarından taviz vermekten korkan bir kadındır. XII- Bir sanatçının karısı her zaman dürüst bir kadındır.

Bir erkek bu ilkeleri uygulayarak, bu konuyla ilgili olarak ortaya çıkabilecek tüm zorlukları çözebilir. Bir kadın aşçı tutmalı,

mükemmel bir eğitim almış olmalı, cilveleşme içgüdüsüne sahip olmalı, bütün saatlerini yatak odasında, kanepede yatarak geçirme ve ruh hayatını yaşama hakkına sahip olmalı, eyaletlerde yılda en az altı bin frankı ya da Paris'te yirmi bin frankı olmalıdır. Bu iki minimum servet, istatistiklerimizin ham ürünü olan milyonda bulunacağı varsayılan dürüst kadın sayısını gösterecektir. Şimdi, bin beş yüz frank olan üç yüz bin emekli maaşı, hazine tarafından ömür boyu ve ebediyen ödenecek olan emekli aylıklarının toplamını ve ipotek gelirlerinin toplamını temsil ediyor. Gayrimenkulden üç bin beş yüz frank gelir elde eden üç yüz bin toprak sahibi, toprak servetinin toplamını temsil ediyor. On beş bin frank değerindeki iki yüz bin alıcı, genel bütçenin, belediye ve bakanlık bütçelerinin bölünmesini temsil eder. Borcun faizi, din adamlarının maaşları, kahramanların ücretleri düşüldü. Keten, silah, erzak, teçhizat vb. için meblağlar ayrıldı. Ortalama yirmi bin frank sermaye ile ticaretle iki yüz bin servet, Fransa'nın tüm olası sanayi kuruluşlarını temsil eder. Orada bir milyon kocamız var. Ama kamu fonlarında ve başka yerlerde, yılda sadece on, elli, yüz, iki, üç, dört, beş ya da altı yüz frank olan kaç tane küçük emekli var? Vergi olarak beş, yirmi, yüz, iki yüz ya da iki yüz seksen franktan fazla ödemeyen kaç toprak sahibi var? Bütçeyle beslenenler arasında, maaşı altı yüz franktan fazla olmayan kaç tane yoksul var? Tamamen hayali sermaye ile iş yapan kaç tüccar sayacağız? Kim, kredi açısından zengin olmasına rağmen, Paktolos'un içinden geçtiği, uygun bir öz ve benzer eleklere sahip değildir? Yalnızca bir, iki, dört ya da beş bin frank gerçek sermayesi olan kaç tüccar var? Gerçekte, olduğundan daha şanslı ölümlüler olduğunu varsayalım ve milyonu ikiye bölelim: beş yüz bin hane yılda yüz ila üç bin frank alacak ve beş yüz bin kadın emsal koşulları yerine getirecek, dürüst sıfatına hak kazandıkları için. İstatistiksel meditasyonumuzun sonuç gözlemlerine uygun olarak, yüz bin çıkarmakta haklıyız. Sonuç olarak, matematiksel olarak var olduğunu kanıtladığını düşünebiliriz.

Fransa'da, ince zevklere sahip erkeklere, aşkta aradıkları enfes ve seçkin zevki elde etmeleri beklenebilecek yalnızca dört yüz bin kadın var. Bu, aşkın sadece birkaç yalvaran konuşmadan, birkaç zevk gecesinden, az çok akıllıca bahşedilen bir okşamadan ve bir benlik kıvılcımından ibaret olmadığını, yararına yazdığımız acemilere hatırlatmak için uygun bir yer. Kiskançlık adıyla vaftiz edilen saygı.

Dört yüz bin kadınıımız, “Yeryüzündeki en güzel kız, ancak sahip olduğu şeyi verir” diyebileceğimiz kişilerden değildir. Verdiklerinin bayatlığını telafi etmek için, sahip olmadıklarını yüksek bir fiyata satma sanatına sahipler. Bir grisette (18. yüzyılın önemli bir eldiven modeli) eldivenini öpmek, tüm kadınların size sunduğu beş dakikalık mutluluğun tadını çıkarmaktan daha mı çok zevk veriyor? Esnaf karısının sohbeti, sınırsız bir keyif beklemenize neden oluyor mu? Siz ve altınızdaki bir kadın arasında olduğu gibi, benlik saygısının sevinci onun içindir. Sebep olduğun mutluluğun sırrı sen değilsin. Sizinle üstünüzdeki bir kadın arasında, servet ya da sosyal konum olarak, kibrin gıdıklamaları ölçülemez ve her ikisi tarafından da paylaşılır. Hiçbir erkek metresini onun seviyesine çıkaramadı. Ama bir kadın, sevgilisini her zaman kendisiyle aynı kefeye koyar. “Ben prensler yapabilirim, sen de asla piçlerden başka bir şey yapamazsın!” Gerçekler, parıldayan bir imbiktir.

Eğer aşk tutkuların ilkiyse, bunun nedeni, diğer her şeyi aynı anda pohpohlamasıdır. Metresimizin parmaklarının dokunduğu kalbimizdir. Kuyumcu oğlu Biren, Courlande Düşesi'nin yatağına tırmanıyor ve genç ve güzel olduğu için, ülkenin hükümdarı ilan edileceği sözünü imzalamasına yardım ediyor. Hükümdar, dört yüz bin kadınıımızın aşıklarına vermesi gereken mutluluğun çeşididir. Bir salonu dolduran bütün başların üzerinde, yürüme hakkına sahip olmak için, bu seçkinlerden birinin aşığı olmak gerekir. Hepsi az ya da çok bir tahtı işgal etmekten hoşlanırlar. Bu nedenle, eğitimin, yeteneğin ya da zekanın bir şey için sayılma hakkını verdiği adamların tüm saldırıları, ulusun bu görkemli kesimine yöneliktir. Bu insan servetinden, büyük bir gururla övünür ve kalbi kocası tarafından ölümüne savunulan kadını, yalnızca bu kadın sınıfında bulabiliriz. Dişil aristokrasimizi yöneten düşüncelerin, diğer sosyal sınıflar için geçerli olup olmamasının ne önemi var? Davranışlarında, dilinde, düşüncelerinde, bu kadar ince olan bu kadınlar için doğru olan ne varsa, mükemmel bir eğitimin sanat zevkini geliştirdiği, duygu, karşılaştırma, düşünme, nezaket hakkında böylesine yüce bir fikre sahip olan ve Fransa'da görgü ve ahlakı yönetenler için doğru olan her şey, tüm ulusların kadınlarına uygulanabilir olmalıdır.

Bu kitabın adandığı üstün insan, zorunlu olarak, her sınıfta aydınlanmanın bozulmasını takip etmesini ve bu gözlemin hala geçerli olduğu en düşük uygarlık noktasını not etmesini sağlayan bir tür zihinsel vizyona sahiptir. Bu nedenle, bu sevimli yaratıklar arasında bulunan erdemli kadınların sayısını şimdi araştırmak, ahlakı en derinden ilgilendiren şey değil midir? Bu ulusal bir sorun değil midir?

Ele alınması gereken soru, belki de kaç tane erdemli kadın olduğu değil, daha çok dürüst bir kadının erdemli kalıp kalamayacağıdır. Bu kadar önemli bir konuyu olabildiğince fazla aydınlatmak için, erkek nüfusa üstünkörü bir göz atalım. On beş milyon insanımızdan, her şeyden önce, otuz iki omurlu Bimana düzeninin dokuz milyon bireyini çıkaralım ve fizyolojik analizimize sadece altı milyonunu dahil edelim. Marceau, Massena, Rousseau, Diderot'lar ve Rollin'ler çoğu zaman bu mayalanan toplumsal kalıttan hiçbir uyarıda bulunmadan ortaya çıkarlar. Ama bu çalışmada, bazı yanlışlıklar için kasıtlı olarak suçluyuz. Bu hesap hataları, sonunda tüm ağırlığıyla geri dönecek ve kamusal tutkular mekanizmasının, bize göstereceği korkunç sonuçları doğrulayacaktır. Altı milyon imtiyazlı erkekten, üç milyon yaşlı erkek ve çocuğu çıkaracağız. Ama bize, bu kategoriden dört milyon kadını çıkardığımız söylenecek.

Bu farklılık, ilk bakışta tuhaf görünebilir. Ancak kolayca haklı çıkılabilir. Kadınların ortalama evlenme yaşı yirmidir ve kırk yaşında aşka ait olmaktan çıkarlar. Şimdi, on yedi yaşında bir genç, evlilik sözleşmelerinin parşömenlerinde, özellikle de en eskilerde diyor, kronik skandalları kötü yaralar açıyor. Yine, elli iki yaşında bir adam, o yaşta hiç olmadığı kadar şüphelidir. Varoluşun bu çekici döneminde, pahalı bir şekilde edindiği bir deneyimden ve olasılıkla, sahip olduğu tüm servetten yararlanır. Fiziksel olarak bir erkek, bir kadından daha uzundur. Evliliğe gelince, erkeğin kösnücül hayatı ile kadının kösnücül hayatı arasındaki süre farkı on beş yıldır. Bu terim, bir kadının sadakatsizliklerinin bir kocayı perişan edebileceği zamanın dörtte üçüne eşittir. Ancak, toplam erkek sayımızdan yapılacak kesintinin geri kalanı, zaten kadın kitlesinden yapılmış olan kesinti ile karşılaştırsak, en fazla altıda birlik bir fark gösterir. Tahminlerimizin alçakgönüllülüğü bir harika.

Sebeplerimiz, o kadar sıradan delillere dayanmaktadır ki, onları sadece kesin olmak ve herhangi bir eleştiriyi önlemek için sunduk. Bu nedenle, bir hesaplamada ne kadar deneyimsiz olursa olsun, her filozofu tatmin edecek şekilde, Fransa’da on yedi ile elli iki yaşları arasında, hepsi de canlı, üç milyon yüzen bir insan yığınınına sahip olduğumuz kanıtlanmıştır. Dişleriyle donatılmış, ısırmaaya kararlı, özgürce ısırıyor ve yalnızca cennete giden yolda sağlam adımlarla ilerlemek istiyorlar. Şimdiye kadar yapılan gözlemler, bu yığından bir milyon koca ayırmamızı haklı çıkardı. Örnek kocamız gibi, onların da her zaman memnun ve mutlu olduklarını ve evlilik sevgisiyle yetindiklerini bir an için varsayalım. İki milyon bekardan geriye kalanımızın sevişmek için, yılda beş kuruşa ihtiyacı yok. Bir erkeğin, bir kocanın portresini asmak için sağlam bir ayağı ve keskin bir gözü olması yeterlidir. Yakışıklı bir yüze, hatta yapılı olmasına bile gerek yoktur. Bir erkeğin akli, seçkin bir yüzü ve kurnazlığı olması koşuluyla, kadınlar ona nereden geldiğini sormazlar, nereye gitmeyi umduğunu sorarlar. Gençliğin büyüü, aşkın tek bagajıdır. Buisson tarafından yapılan bir palto, Boivin’s’den satın alınan bir çift eldiven, yapımcının kendisine asla para ödenmeyeceğinden korktuğu modaaya uygun botlar ve iyi bağlanmış bir kravat, bir erkeği bir salonun kralı yapmak için yeterlidir.

Son olarak askerler, omuz askılarına ve apoletlere olan düşkünlük büyük ölçüde azalmış olsa da, kendi başlarına ürkütücü bir bekarlar lejyonu oluşturmuyorlar mı? Bir özel sekreter olarak, kısa bir süre önce bir gazete, Almanya’nın bir prensesinin servetini, Garde Imperiale’in (İmparatorluk Muhafızı) basit bir zırhlı süvari teğmenine miras bıraktığını belirtmemiş miydi? Ancak yılda sadece, otuz altı tapu tahsil eden Gascony’nin kalbindeki köy noteri, oğlunu Paris’te hukuk okumaya gönderir. Şapkacı, oğlunun noter olmasını istiyor. Avukat, sulh yargıcı için kaderini çiziyor. Sulh hakimi, çocuklarına soyluluk bahşetmek için bakan olmak istiyor. Dünya tarihinde hiçbir zaman, eğitim için bu kadar tüketen bir susuzluk olmamıştır. Bugün sokakları karıştıran zeka değil, yetenektir. Sosyal yapımızın tüm çatlaklarından, ilkbaharda harap duvarlarda açanlar gibi parlak renkli çiçekler büyür. Mahzenlerin tonozlu duvarlarından bile, eğitim güneşinden içeri sızan zayıf ışıktta, yeşile dönecek olan soluk çimen tutamları fişkirir. Düşüncenin bu muazzam gelişmesinden, verimli

ışığın bu eşit dağılımindan beri, üstünlük neredeyse bilinmez. nk her insan, kendi kuşağının eğitim kitlesini temsil eder. Yürüyen, düşünen, hareket eden ve etkilerini sürdürmeye çalışan yaşayan ansiklopedilerle evriliyiz. Yükselen hırslarla, çılgınlığın korkunç çarpışmaları bundandır.

Başka dünyalara ihtiyaımız var. Tüm bu sürüleri almaya hazır kovanlara ihtiyaımız var ve her şeyden önce çok sayıda güzel kadına ihtiyaımız var. Ama bir insanın yakalandığı hastalıklar, insanın tutkularının toplamında herhangi bir azalmaya neden olmaz. Ne yazık ki, bir kadın bize asla sağlığımız olmadığında olduğu kadar sevgiyle bağlı değildir! Bu düşünceyle, küçük cinsiyete yönelik tüm zdeyişler -nk adil seks demek, çok eski modadır- keskin noktalarını atmalı ve madrigallere dönüşmelidir! Bütün erkekler, kadının tek erdemini sevmek olduğunu ve tüm kadınların fevkalade erdemli olduğunu düşünmeli ve bu düşünceyle kitabı ve meditasyonlarını kapatmalıdır. Ah! O kasvetli, umutsuz anı hatırlıyor musunuz, yalnız ve ıstırap içinde, tüm insanlığa, özellikle arkadaşlarınıza svyor, zayıf, cesareti kırılmış, ölümün üzerine kafa yoruyor, kaba bir çarşafa uzanırken, başınızı sıcak bir yastığa dayamış durumdayken. Hangisi canını acıtıyor, gözlerinin sessiz odandaki yeşil duvar kağında gezinmesine izin mi verdin? Hatırlıyor musun, diyorum, onun sessizce kapını açtığını ve altın bukleler ve zarif bir şapkayla erveledenmiş, fırtınalı bir gökyüzündeki bir yıldız gibi, güzel geç kafasını gösterdiğini, gülümsediğini, yanına koştuğunu, yarı kederli, yarı mutlu, hatırlıyor musun? “Nasıl başardın? Kocana ne söyledin?” sen sor. Bir koca! Ah! İşte bir kez daha konumuzla karşınızdayız.

Ahlaki olarak erkek, kadına göre daha ndedir. Bununla birlikte, bu iki milyon bekar arasında, sefaletlerinin her zaman mevcut bilincinin ve mahkum edildikleri ısrarlı çalışmanın, sevgiyi söndürdüğü birçok zavallı şeytan olduğunu düşünmeliyiz. Hepsinin okula gitmediğini, çok sayıda tamircinin, çok sayıda hizmetinin olduğunu bilmeliyiz. Çok irkin ve kısa boylu olan Gevres Dk, Versailles’deki parkta yürürken, birkaç komutan uşağını fark etti ve şöyle dedi arkadaşlarına: “şu dzenbazları nasıl eğittiğimize ve bizi nasıl taklit ettiklerine bir bakın!” Birçok müteahhit, paradan başka bir şey düşünmeyen pek çok imalatçı, pek çok tezgahtar var. Tanrı’nın

onları yarattığından daha aptal ve gerçekten daha çirkin insanlar var. Karakterleri posasız kestane gibi olanlar var. Din adamları, genel bir kural olarak iffetli olmalıdır. Dürüst kadınların girdiği parlak ortama asla giremeyecek kadar karakterli erkekler var. Bu, belki bir palto eksikliğinden, onları tanıştıracak bir şovmen olmamasından ya da utangaçlıklarından olabilir. Ama istisnaların sayısını, kendi deneyimine göre eklemeyi her bireye bırakalım. Çünkü bir kitabın amacı, her şeyden önce düşünceyi teşvik etmek olmalıdır ve burada keselim.

Bir vuruşta toplamın yarısı, geriye sadece dürüst kadınlara saygılarını sunmaya layık bir milyon kalp bırakırsak, yani pratikte, her türden üstün erkeklerimizin sayısı budur. Kadınlar, zeki erkekleri yalnızca sevmeyiz ama, bir kez daha erdem dürüstlüğü gösterelim onlara. Şimdi, sevimli bekarlarımızı dinlersek, her birinin dürüst kadınları ciddi şekilde tehlikeye atan, çok sayıda macera anlattığını görürüz. Her bekarlık için yalnızca üç macera tahmin ederken, çok ölçülü ve kendimize hakim oluyoruz. Ama bazıları, onları puanlarla saysa da, kendilerini iki ya da üç tutkuyla, hatta tek bir tutkuyla sınırlayan o kadar çok insan var ki, istatistiklerimizi oluştururken olduğu gibi, bir ortalamalar sistemini benimsedik. Şimdi, bekarların sayısını, maceraların sayısı ile çarparsak, ikincisinden üç milyon elde ederiz ve açıkta duran sadece dört yüz bin dürüst kadını var! Alemlerin üzerinde bulunan, merhamet ve hoşgörü Tanrısı, insan ırkını ikinci kez teftiş etmezse, bunun nedeni olasılıkla, ilkinin küçük başarısıdır. O halde, bir ulusun gerçekte ne olduğunu görün! Bir toplumu eledik ve sonuç bu! Ahlak, ulusların ikiyüzlülüğüdür. İkiyüzlülük, ulaştığı mükemmellik derecesine göre değişir.

Erdem, belki de kalbin nezaketi olarak adlandırılabilir. Fiziksel aşk, açlık gibi bir ihtiyaçtır. İnsanın aşktaki iştahı, beslenme konusundaki gibi, ne sabit ne de düzenlidir. Bir parça ekmek ve bir sürahi su, bütün insanlığın açlığını giderir. Ama bizim medeniyetimiz, gastronomiyi icat etti. Aşkın biraz ekmeği vardır, ama aynı zamanda, Coquetry (Çapkınlık) dediğimiz sevme sanatına da sahiptir. Sadece, bilimin doğduğu Fransa'da var olan lezzetli bir kelime. İnsanın beslenmesinde, doğuştan gelen çeşitlilik zorunluluğuna o kadar kapıldığını, gezginlerin ziyaret ettiği tüm medeni olmayan ülkelerde

alkollü içkiler ve yahniler bulduklarını düşünürlerse, bütün kocaları ürpertmek yeterli değil mi? Ama açlık, aşk kadar şiddetli değildir. Kalbin kaprisleri, gastronominin kaprislerinden çok daha fazla sayıda, daha kışkırtıcı, çılgınlıklarında daha incedir. İnsan sevgisinin doğası hakkında, şairlerin ve olayların bize ifşa ettiği her şey, bekarlarımızı korkunç bir güçle silahlandırır. Onlar, yutmak için kurban arayan İncil'in sözünü ettiği yırtıcı aslanlardır. Bu noktada, herkes vicdanını sorgulasın, belleğini çağırсын ve kendisine, hiç karşılaşp karşılaşmadığını sorsun.

Kendini, bekar bir kadının aşkına hapsetmiş bir adam! Ne yazık! Sadece dört yüz bin kadının beslendiği, üç milyon ateşli tutkudan kaynaklanan sorunu, tüm ulusların onuruna mı çözeceğiz? Bunları, bir kadına dört tutku oranında dağıtalım ve dürüst kadınların içgüdüsel olarak ve bilinçsizce, başkanların icat ettiği gibi, bekarlarla kendileri arasında bir tür rotasyon sistemi kurmuş olabilecekleri sonucuna varalım mı? Danışmanlarının belirli bir sayıda, yıl içinde birbiri ardına tüm odalardan geçtiği, kral mahkemeleri gibi mi kabul edelim? Zorluğu çözenin acınası bir yolu. Yoksa, bazı dürüst kadınların, masaldaki aslan gibi bekarları ayırmaya devam ettiğini mi farz edelim? Ne yani, sunaklarımızın en az yarısı mermeri beyazlatılmış mezarlar olabilir mi? Fransız kadınlarının onuru için, barış zamanlarında diğer ülkelerin, özellikle İngiltere, Almanya ve Rusya'nın, dürüst kadınlarının önemli bir kısmını ihraç ettiğini varsaymalı mıyız? Ancak Avrupa ülkeleri, Fransa'nın belirli sayıda güzel kadın ihraç ettiğini söyleyerek, sorunları dengelediklerini iddia edecekler. Ahlak ve din, bu tür hesaplardan o kadar çok acı çeker ki, evli kadınları aklamak isteyen dürüst bir adam, dulların ve genç kızların önemli olduğuna inanmakla biraz teselli bulur.

Ah! Bu durumda, yaşlı Corneille derdi ki: "Biz her evli erkeğin, karısının namusuna önem veriyorsak, bir çivi ve bir ip araması gerektiğine inanıyoruz." Ancak, bu dört yüz bin namuslu kadın arasında, Fransa'nın erdemli kadınlarını elimizde fenerle aramalıyız, her yerde! Evlilik istatistiklerimize göre, yalnızca toplumun gerçekten umursamadığı kişileri dışladık. Fransa'da saygıdeğer insanların, kabahatli insanların, neredeyse üç milyon ruhu olduğu doğru değil mi? Bizim üç milyon bekar, beş yüz bin dürüst kadın, beş yüz bin koca ve

bir milyon eş, çocuk ve genç kızlar? Boileau'nun ünlü dizeleri sizi şaşırttı mı? Bu satırlar, şairin bu iç karartıcı meditasyonlarda, gözlerinizin önünde, matematiksel olarak gelişen yansımaları kurnazca incelediğini ve düşüncesinin abartılı olmadığını gösteriyor. Ancak, erdemli kadınlar vardır. Evet, hiç ayartılmayanlar ve kocaları evlendiğinde bakire olduklarını sanarak, çocukluk yataklarında ölenler.

Binbir Gece masallarında, kalfa Katadary kadar çirkin olanlar ve Mirabeau'nun salatalık perileri dediği, çilek bitkisinin ve nilüferin köklerine tıpatıp benzeyen atomlardan meydana gelenler var. Ama onlara güvenmeyelim! Ahlakın ve dinin yeniden tesis edilmesinden bu yana ve bu günlerde, birkaç dağınık kadınla karşılaştığımızı, itiraf ediyoruz. Çok ahlaki ve dindar, görevlerine çok bağlı, çok dürüst, çok doğru, Tanrı önünde diz çökmüş, o kadar katı, o kadar erdemli olanlar var ki, şeytan bile onlara bakmaya bile cesaret edemiyor. Yanlarında tespihler, çalışma saatleri belli, kitap okuyan ve günah çıkaran kişiler var. Sus! Erdemli kadınları, aptallıktan saymaya çalışmayacağız. Çünkü aşkta, bütün kadınların akıllı olduğu kabul edilir. Ancak bir köşede, dünyanın varlığından şüphe duymadığı genç, güzel ve erdemli kadınların olması imkansız değildir. Ama gönülsüz bir ihtirasla mücadele ederken, bir aşığına lütufta bulunmayana, kendisi gibi putlaştırmak için umutsuzluğa sürükleyen kadına, erdemli kadın adını vermeyelim. Bu, aşık bir kocaya yapılabilecek en ölümcül hakarettir. Karısından ona ne kaldı? İsimsiz bir şey, cansız bir ceset. Karısı, Borgia'nın yemek masasında, bazı yemeklerin zehirli olduğu konusunda uyardığı konuğu andırır. Artık aç hissetmiyordur. Dişlerinin ucuyla kemiriyor ve yemek yiyor numarası yapmıyordur.

Kötü kardinalin yemeğine gitmek için bıraktığı yemekten pişmanlık duyar ve şölen sona erdiği için, sofradan kalkabileceği anın özlemini çeker. Kadın erdemi üzerine, bu düşüncelerin sonucu nedir? Ama son iki özdeyiş, bize on sekizinci yüzyılın eklektik bir filozofu tarafından verildi. Erdemli bir kadının kalbinde, diğer kadınlardan daha fazla ya da daha az bir duygu vardır; o ya aptaldır ya da yücedir. Kadın erdemi, bir karakter sorunu olabilir. En faziletli kadınların içinde bile, asla namuslu olmayan bir şey vardır. Akıllı bir adamın, metresinden şüphe duyması düşünülebilir. Ama karısından şüphe

duyması, çok aptalca olur. Erkekler, kadınların yanında, ezbere bildikleri herhangi bir şeyi hatırlasalar, bu çok talihsizlik olur. Atasözündeki gibi, lambalarını açık tutmayı bilen ender kadınların sayısı, her zaman çok az olacaktır.

Erdem ve değerli duygulara sahip çıkmayanları, dürüst kadınların toplamından çıkarmalıyız ve bu rahatlatıcı çıkarım, kocaların tehlikesini daha da büyütür. Skandal, daha şok edici hale getiriyor ve geriye kalan yasal eşler üzerinde, daha koyu leke oluşturuyor. Hangi koca, en azından üç bekarın onu beklediğini öğrendiğinde, genç ve güzel karısının yanında şimdi huzur içinde uyuyabilir? Henüz, onun küçük mülküne, herhangi bir yağma gerçekleştirmemiş olmalarına rağmen, karısı üzerinde hak iddia ettikleri ve er ya da geç kendilerine düşecek olan bir av olarak gördükleri için övünüyorlar. Fetihle mi, rızayla mı olacak bu? Bir gün, bu mücadelede galip gelmemeleri de olanaksız! Korkunç sonuç! Bu noktada, ahlak konusunda saf olanlar, belki de bizi çok iç karartıcı sonuçlar sunmakla suçlayacaklardır. Namuslu kadınların sayısını artırın ve bekarların sayısını azaltın. Sonunda, her zaman dürüst kadınlarda, daha cesur maceralar bulacaksınız. Her zaman, ahlaki kurallarımız tarafından üç suç sınıfına indirgenmiş, muazzam bir bekar kitlesi bulacaksınız. İffetli kalırlarsa, sağlıkları da etkilenir.

Kendilerine saldıran yoğun sinirlenmeyle, doğanın yüce amaçlarını geçersiz kılacaklar ve İsviçre dağlarında sütle beslenip tüketimden ölecekler. Meşru cazibelerine yenik düşerlerse, ya namuslu kadınlardan taviz verecekler ki, o zaman, bu kitabın konusuna geri döneceğiz; ya da bizim saydığımız beş yüz bin kadınla, iğrenç bir ticaretle kendilerini alçaltacaklar. Bu son olayda, süt içmek ve ölmek için İsviçre'ye gitmeleri için ne kadar çok fırsat var! Sosyal yapımızın organizasyonunda, belirttiğimiz gibi, son sonuçlarımızın ahlaki bir kanıtı olarak hizmet edecek bir kusurdan hiç etkilenmediniz mi? Adamın ortalama evlenme yaşı otuzdur. Tutkularının, cinsel zevk için, en şiddetli arzularının geliştiği ortalama yaş, yirmi yaşıdır. Şimdi, hayatının en güzel on yılında, kadınlar, güzelliğinin, gençliğinin ve zekasının, onu, kocaları için varlığının diğer herhangi bir döneminden daha fazla tehdit ettiği bu mevsimde, yasal olarak ihtiyacını karşılamaktan yoksun bırakılmıştır. İnsan yaşamının altıda birini

temsil eden bu dönem karşımıza, toplam insan sayımızın, en az altıda birinin ve en erkeksi olan altıncısının, toplum için tehlikeli olduğu kadar, onlar için de yorucu bir tutum sergiledikleri bir dönem olarak çıkmaktadır.

“Neden evlenmelerine izin vermiyorsunuz?” diye bazı dindar kişiler haykıracak. Ama hangi akıllı başında baba, oğlunu yirmi yaşında evlendirmek ister ki? Bu tür erken birleşmelerin riskini hepimiz bilmiyor muyuz? Evliliğin, akıl yürütme gücünün, kendine özgü bir olgunluğunu gerektirdiği için, doğal dürtülere doğrudan karşı bir durum olması gerektiği anlaşılıyor. Rousseau’nun şöyle dediğini herkes bilir: “Hepimiz, şu ya da bu zamanda, belli bir özgürleşme döneminden geçmeliyiz. Bu, er ya da geç mayalanan kötü bir mayadır.” Şimdi, hangi ailenin annesi, bu mayalanma gerçekleşmeden kızının mutluluğunu riske atabilir? Tüm toplumların etkisi altında var olan bir gerçeği destekleyen argümanlar geliştirmeye, şimdi ne gerek var? Söylediğimiz gibi, her ülkede bekarlık ve evlilik dışında en erdemli yaşamları sürdüren çok sayıda erkek yok mu? Dindar muhatabım, “Bu adamlar,” diyecek, “rahipler gibi yaşayamaz mı?” Kesinlikle, madam. Bununla birlikte, bekaret yemininin, toplumun gerektirdiği doğal düzenden, en belirgin sapmalardan biri olduğunu gözlemliyoruz. Rahibin mesleğindeki en önemli noktanın, bu devamlılık olduğunu biliyorum. Tıpkı doktorun, fiziksel hastalıklara karşı duyarsız olması gibi, noter ve avukatın da acılarını gösteren sefaletle karşı duyarsız olması gibi, onun da iffetli olması gerekir.

Uygarlığın gerekliliklerinin kalbin belirli duygularını kemikleştirdiği ve işlevi akıl yürütmek olan belirli zarlar üzerinde nasır oluşturduğu gerçeğini unutmamalıyız. Bundan, tüm insanların buna mecbur olduğu sonucunu çıkarmamalıyız. Kalp, bu istisnai, kısmi ölüme maruz kalır. Eğer öyleyse bu, insan ırkını iğrenç bir biçimde ahlaki intihara iterdi. Ama farz edin ki, bir salonda, akla gelebilecek en Jansenist eğilimlerle, masumiyet cübbesini büyük bir özenle koruyan ve Epikürlerin ziyafet verdiği bir davette iffetli, yirmi sekiz yaşında bir genç adam ortaya çıkıyor. Cesaretinden ötürü, ona çok acı iltifatlarda bulunan en sert erdemli kadını, bir sıraya oturup başını sallayarak gülümseyen en katı yargıcı ve tüm hanımların gülüşleri duyulmasın diye kendilerini gizlediklerini göremezsiniz.

Anormal derecede kahraman olan bu kurban salondan ayrılırsa, masum kafasına nasıl bir alay tufanı yağar! Ne hakaretler! Fransa’da acizlikten, soğukkanlılıktan, her türlü tutkunun yokluğundan, budalalıktan daha utanç verici olan nedir? Fransa’nın gülmekten boğulmayacak tek kralı, belki de XIII. Louis olacaktır. Ama baba gibi davranmasına gelince, ya Fransız olmadığı için ya da tehlikeli bir örnek teşkil ettiği için, her şeye iyi gelen bu süt şırası gibi adamı, sürgüne göndermesi oldukça olasıydı.

Garip bir anormallik! Genç bir adam, bekarlar arasında moda olan bir ifadeyi kullanmak için, hayatını kutsal topraklarda geçirirse aynı şekilde suçlanır. Polis şeflerinin ve belediye başkanlarının çok eski zamanlardan beri, kamusal tutkuların akşama kadar başlamamasını ve akşam saat on birde sona ermesini emretmiş olmaları, dürüst kadınların yararına olabilir mi? Dua edin, bekarlar ordumuzun mizahlarından kurtulmasını ister miydiniz? Figaro’nun sorduğu gibi, burada kim aldatılıyor? Yöneten güçler mi, yoksa yönetilenler mi? Toplumsal yapı, tüfek atışlarını duymamak için oyuna kulak tıkayan o küçük çocuklar gibi mi? Yaralarını araştırmaktan korkuyor mu? Yoksa bu hastalığın tedavi edilemez olduğu ve her şeyi akışına bırakmamız gerektiği, bilinen bir gerçek mi? Ama burada, bir yasama sorunu var. Çünkü evlilik konusunda, bu erdemler bilançosunun doğurduğu maddi ve toplumsal ikilemden kaçmak olanaklı değil. Bu zorluğu halletmek bize düşmez. Bununla birlikte, bir an için farz edelim ki, bu kadar çok aileyi, bu kadar çok kadını, bu kadar çok erdemli kızı korumak için, toplum kendisini belirli lisanslı kalplere, bekarların ihtiyaçlarını karşılama hakkını vermek zorunda buluyor. Bu durumda kanunlarımız, cumhuriyet için kendilerini feda eden ve bedenleriyle namuslu kadınlara bir sur oluşturan bu kadın Decius’ları (Roma kralı. Oğlu bir savaşta ölünce, askerlerine: “Bir askerin ölümü, cumhuriyet için kayıp değildir.” demiştir.) bir lonca olarak birleştiriyor mu?

Yasa koyucular, şimdiye kadar, fahişelerin sosyal statüsünü düzenlemeyi küçümseme konusunda, fazlasıyla dar görüşlü olmuştur. Bir fahişe, gerekliyse bir kurumdur. Bu soru, o kadar çok “eğer” ve “ama” ile dolu ki, onu gelecek nesillere miras bırakıyoruz. Duyarlılık, diğer zamanlarda olduğundan daha fazla gelişmiştir. Daha önce, hiç

bu kadar çok ahlaklılık olmamıştı. Çünkü insanlar, zevkin kalpten geldiğini hiç bu kadar şiddetli hissetmemişlerdi. Son yıllardaki tecrübemizin sonucunu, müstakbel kanun koyucularımız için açık ve özlü bir şekilde buraya not edelim. Toplumsal düzende, kaçınılmaz suistimaller, gerçekten de insanın medeni ve siyasi yasalarını ona göre hazırlaması gereken doğa yasalarıdır. “Zina iflastır” diyor Chamfort, “Bir farkla, iflas eden kurban, gözden düşen kişidir.”

Fransa’da zina ve iflasla ilgili yasaların kapsamlı değişikliklere ihtiyacı vardır. Çok mu hafifler? Prensipite yanılıyorlar mı? Pekala, ey yiğit atlet, umalım ki, soruya bu bakış sizi titretmesin, omuriliği yanan ve bir uçurum ya da boa yılanı görünce sinir sıvısı pıhtılaştıran adamlardan değilsinizdir! Ah dostum, toprağı olanın elinde savaş vardır! Senin parana imrenen adamlar, karına imrenenlerden daha çoktur. Ne de olsa kocalar, bu önemsiz şeyleri ciddi hesaplamalar olarak ya da bu ciddi hesaplamaları önemsiz şeyler olarak kabul etme özgürlüğüne sahiptir. Hayattaki en güzel şeyler, hayatın illüzyonlarıdır. En saygıdeğer şeyler, en boş inançlarımızdır. İlkeleri, yalnızca önyargılardan ibaret olan, mutluluğı ve erdemi, kendileri tasavvur etmeye gücü yetmediğı için, mutluluğı ve erdemi yasa koyucuların elinde hazır kabul eden ne çok insan var! Bu nedenle, sözlerimizi yalnızca, çok fazla elbise kaldırdıkları için, bir tür ahlaki yalancılardan onlara işkence ettiği anlarda, tüm peçeleri kaldırmaya meyilli olan bu Manfred’lere (Üç papa tarafından aforoz edilen Sicilya kralı.) sesleniyoruz. Onlar için soru, şimdi cesurca ifade ediliyor ve kötülüğün boyutunu biliyoruz. Geriye, her erkeğın evliliğında karşılaşılabilecek ve şampiyonumuzun galip gelmesi gereken savaşta, onu daha az güçlü kılabilecek şanssızlıkları araştırmak kalıyor.

HEITOR PINTO

Hayatı:

Pinto, 1528'de Portekiz'in Covilha şehrinde doğar. Jerome tarikatı Santa Maria de Belem manastırının rahibidir. Burada, kendisini yalnızca antik yazarlar ve ortaçağ düşünürleriyle değil, aynı zamanda, zamanının en parlak hümanistleriyle de tanıştıran bir eğitim alır. Erken yaşlardan itibaren, olağanüstü entelektüel yetenekler gösterince, cemaatinin rahipleri onu Yunanca, İbranice, felsefe ve teoloji eğitimi aldığı Coimbra'ya gönderir. Coimbra, Monge de Sao ve Salamanca'da beşeri bilimler ve medeni hukuk okur. Coimbra Üniversitesi'nde Kutsal Kitap Kürsüsü'nden sorumlu olur. 1580'de, Portekiz kralı I. Filipe'nin emriyle, Toledo'daki tarikatının bir manastırında, başrahibe D. Antonio'nun Portekiz Krallığına yönelik iddialarını savunduğu için, sürgüne gönderilir. Yazar, 1584'te sürgüneyken vefat eder.

Eserleri:

“Hıristiyan Hayatının Görüntüsü” isimli bir eser kaleme alır. Eser, derin bir klasik bilgi ortaya koyan diyaloglardan oluşmaktadır. Konuşmalar çok doğal değildir ve konuşanlar sadece gün bittiği için birbirlerinden ayrılırlar. Eser, doğanın gözlemlenmesine dayanır ve kişinin kendisinin ve dünyanın bilgisini, Tanrı'nın bilgisine giden yol olarak tarif eder. Bir argüman olarak karşılaştırmalar çoktur. Pinto, insanın tutkularını yenmek ve kötülüklerin varlık alanından çıkmak için kendini tanımasını ister. Eser, biçimsel olarak tasımlar, nedenler ve akıl yürütme birikimleri için argümanlara başvurmaz. Eser, büyük bir pürüzsüzlük ve canlılıkla karakterize edilir. Bilgili stiline ve görüntü bolluğuna rağmen okunması kolay ve çekicidir.

Sanatı:

Pinto, kötülüğe karşı muazzam bir saldırı başlatmış ve Tanrı davasının ateşli bir savunucusu olmuştur. Materyalizme karşıdır. Tutkulu bir mistisizm sergiler. Duyusal şeylerden kaçarak, meditasyona dalar. Cennetin zevklerini ve öbür dünyadaki mutluluğu düşünür. İspanyol kültürüyle uzun süreli temas halinde olması, Fransa ve İtalya'ya tekrarlanan geziler ve sürekli kitap sevgisi, onun ufkunu açmasına ve aydınlanmış skolastik akımlarla ideolojik bir ortaklık kurmasına olanak sağlamıştır. Hıristiyanlığın büyük şahsiyetleri, St. Paul, St. Augustine ve diğerleri gibi, Pinto da kendini dini hayata ve diğer konulara adamadan önce, hukuk alanında meslekten olmayan bir profesyonel olarak ciddi bir yol kat etmiştir. Klasik dillerde ve özellikle İbranice'de derinleşir. Felsefe, teoloji ve İncil konularını inceler.

16. yüzyılda, Avrupa'da prestij sahibi, büyük bir Portekizli ve entelektüel, üniversite profesörü ve zamanın ana matbaalarında editörlük yapan bir yazardır. Hıristiyan dini fenomenini, onun özü olan aşkı somutlaştırır. Hümanizmin özünün profilini çıkarır ve zamanının en gelişmiş kozmolojik ve coğrafi perspektiflerine bağlı kalır. Ona göre bilim, insan özgürlüğünün temel koşuludur. Hakikat, iyi ve yüce ifadelerinde, kendi yaşam planını motive eder. Her şeyden önce, hakikatin yollarını ve iyi kavramını anlamak ve siyasi eylem alanını değerlendirmek, adalet, sadakat, onur, ölçülülük ve sağduyu değerlerini hayata geçirmeyi başaran en iyi cumhuriyeti gerçekleştirmek istemiştir. Güç ve vatan sevgisi ile övünmeyi, açgözlülüğü, aşırılıkları, savaşı reddeder.

Seçme Özdeyişler

-Kitaplarla dolu büyük raflara sahip olmaktan onur duyan insanlar, kitapların isimlerini bilirler, fakat onları hiç okumazlar ve onların ne hakkında olduklarını bilmezler. Onlara sahip olmak için çok fazla emek harcarlarken, onları anlamak için çok az emek harcarlar. Tantalos (Olimpos Tanrılarını kızdırdığı için, çenesine kadar suda kalma ama suyu içememe cezası verilen mitolojik isim.) gibiler. Su ile çevrili olup, onu içmeyen ve susuzluktan ölen şairlerdir.

-Kitaplar gözün gıdasıdır, insanın faziletleridir onların ruhu. Ben daha çok erdemleri istedim kitaplardan.

-Bilimsiz hayat, susuz bir tank gibidir. Bilim sudur, herhangi bir şey değildir, şifalıdır. Tanrı, o sudan içirecektir. Bu, İşaya'nın söylediği sudur. "Balıklar ölmeden çürüyecek ve susuzluktan ölecekler." Tıpkı, sapanlarla çevrili kale gibi, akan sularla dolu mağara da savunulabilir. Öyle bir ruh ki bu, doktrininin suyunun büyük bir savunması vardır. Sağlıklı bilim budur. Ancak insanlar bundan yoksunlar.

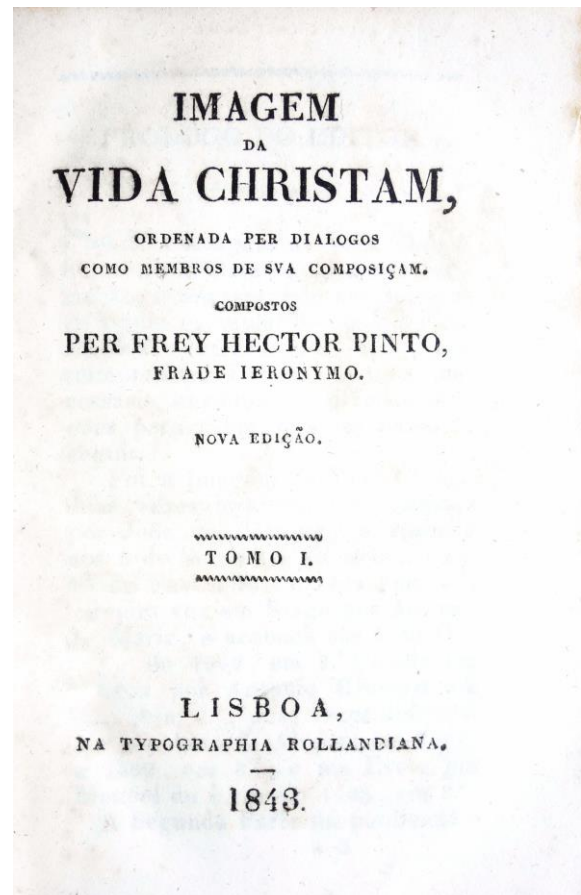
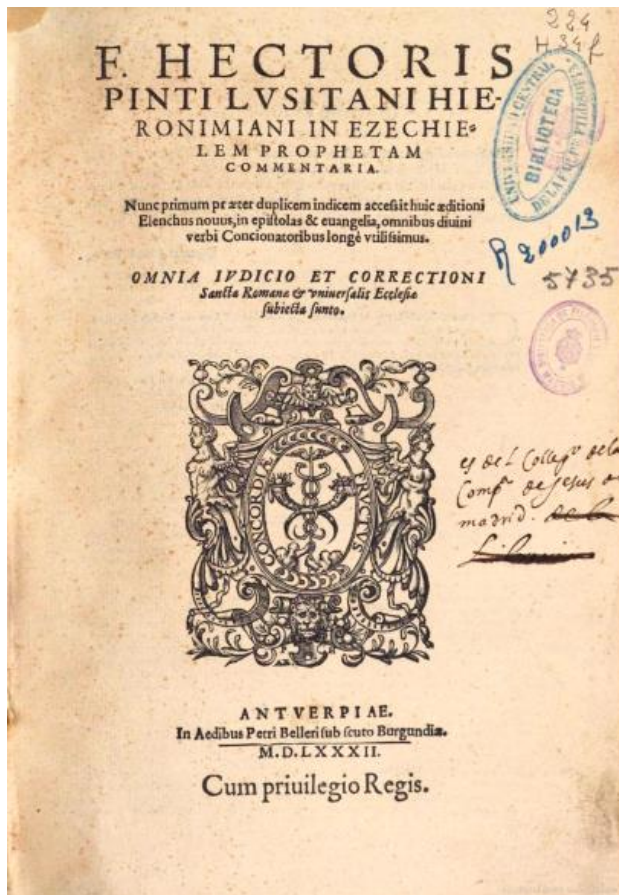
-Cahiller tutsak, akıllılar özgürdür. Bu yüzden, Tanrı diyor ki İşaya'da: "Halkım, bilgisi olmadığı için esir alındı." Bilge bir adam ve özgür olmak için, net bir anlayışa sahip olmak gerekir. Bu temel, insanı özgür kılan ve onu en yüksek itibara yükselten bilimi elde etmektir. Tanrı'dan gelen ve Tanrı'ya yönelen bilim, her şeyden önce bir sanattır. Bu bilim, merakla değil, alçakgönüllü bir dindarlıkla edinilmelidir. İyi kitaplar okumak ve onu merak etmektir. Tanrı'nın hizmetine ve ruhların yararına yönelik olmalıdır. Bilimin ve hayırseverliğin yanında olmalıdır. Çünkü onsuz, yok etmek için bir araç haline gelir.

-Bir ağaç kökünün suyu emerek, kendi özüne çektiği, beslenmeleri için onu dallarına dağıttığı gibi; bir yazar da, iyi yazarların mükemmel öğretilerini emerek ve onu kendi ruhunun yararına ve kitaplar arasında dağıtarak, okuyucuları bununla besleyebilir.

-Dokumacı eğrilmiş ipliği toplarken, ona birçok el dokunur ve birçok iplikten ağını örer ve dokur. Ben de öyle toplayacağım. Birçok yazarın ve birçok otoritenin doktrinini alıp, bunun bir ağını yapacağım. Eğer sonuç iyi değilse de, ince olan makarayı suçlamamalısınız. Çünkü, nasıl öreceğimi bilememişim demektir.

-Tanrı'dan başka kimse iyi değildir. Nasıl merkez bölünemez, ortadaysa ve çizgiler ondan çevreye doğru dağılırsa, Tanrı da çok basit bir birliktir, çok saf bir eylemdir. Her şeyde vardır ve ondan güzellik ışınları çıkar. O içimizdedir ve tüm varlığın kaynağıdır. Hatta, bizim varlığımız da, bize bizden daha yakındır.

-Ne söylersen söyle, kutsal yazılardan ve Tanrı'nın kitaplarından alınmalıdır. Kutsal doktorlar ve insanlığın filozofları ve tarihçileri, tüm dünyada okuduğum ve gördüğüm antik öğretiler böyledir.

Pinto'nun İki Eseri

Hallfredar Saga Vandraedaskalds (Zor Şair Hallfred'in Öyküsü)

Olasılıkla, 13. yüzyılın başlarında yazılmış olan, anonim İzlanda sagası. İki farklı versiyonu vardır. Bjarnar saga, Egils saga, Gunnlaugs saga ve Kormaks saga gibi, bu saga da, bir şair biyografisidir. Ancak bu sagada, romantik ilişkilere daha az vurgu yapılır. Bunun yerine saga, Hallfredr'ın İskandinav paganizminden Hıristiyanlığa sorunlu dönüşümü ve kral Olaf Tryggvason ve diğer Norveç hükümdarlarıyla olan ilişkisi üzerinde durur. Saga, Modruvallabok ve Flateyjarbok dahil olmak üzere, 14. yüzyıla ait birkaç elyazmasında vardır ve versiyonlar arasında önemli farklar görünür.

Hallfredr vandraedaskald Ottarsson “Zor Şair”, olasılıkla 960’larda kuzey İzlanda’daki Vatnsdalur’da büyümüştür. Gençlik aşkı Kolfinna’dır. Daha sonra, Ingibjorg Thorisdottir ile evlenir ve iki oğlu olur. Karısını genç yaşta kaybeder. Hallfredr Hebridler’den geçerken, hastalık ve yaralanmadan dolayı yaklaşık kırk yaşında ölür. Iona’ya gömülür. O, Hallfredar destanının konusudur. Hallfredr’ın Kolfinna Avaldadottir ile olan mutsuz ilişkisini, tüccar, savaşçı ve şair olarak yaptığı seyahatleri, Hıristiyanlığı kabul etmesini ve Olaf Tryggvason’a olan bağlılığını, Hallfredr’ın yaşamının tüm bu yönlerini kısmen günümüze kalan şiir vesilesiyle öğreniyoruz.

Diğer İzlandalılar gibi, Hallfredr da, Olaf’ın etkisi altında Hıristiyan vaftizini kabul etmiştir. Bir şair ve pagan için, bu dini bağlılık değişikliğinin zorluğundan dolayı, vandraedaskald takma adıyla anılır. Efsaneler, kesin sebep konusunda farklılık gösterebilir de, bu ismin kral tarafından verildiği konusunda hemfikirdir. Hallfredr, sözde pagan Gautland’a yaptığı yolculuğu telafi etmek için, bestelenmiş kayıp bir Uppreistardrapa ile ilişkilendirilir. Destanda, Hallfredr bir sunum göstermektedir.

Saganın kahramanı Hallfredr Ottarsson’un ünvanı, “Zor Şair” dir. Çünkü kral Olaf Tryggvason’a göre, şairin tutkularını doyurmak çok zordur ve şair kötü dizeler yazmaktadır. Şair, 10. yüzyılın son yıllarında yaşamış ve 1007 yılında ölmüştür. Onun bize kalan en önemli şiiri, Norveç’e Hıristiyanlığı getiren ve 1000 yılında, savaşta

şehit düşen, sevilen kral Olaf'a yazılmış “Ölüm Şarkısı” dır. Hallfred'in ona olan saygısı ve hayranlığı, Snorri Sturluson'un, “Heimskringla” adlı Yeni Edda'sında da anlatılmıştır.

Hallfred'in gençlik aşkı Kolfinna, kendinden yaşlı bir erkekle evlendirilir. Hallfred, Kolfinna ile evlenmeyi hiç düşünmemiş olduğu halde, onun kocasını, alaycı dizelerle komik duruma düşürür. Bu saldırı ve sözcük oyunları, onun için bir çeşit eğlencedir.

Hallfred, bir süre sonra Norveç'e gider. Olasılıkla, Jarl Hakon'a bir şiir okur ve bunun karşılığında ödüllendirilir. Birçok Viking seferine katılır ve o sırada, iktidara yeni geçmiş olan kral Olaf ile tanışır. Kral, şairi Hıristiyanlığa davet eder. Şair ise, bir koşulla kabul eder. Bu koşul, eğer şair zor durumda kalırsa, kralın ona yardım etmesi koşuludur. Olaf, bu koşulu kabul eder. Hatta, Hallfred'in, kendisine vaftiz babası olma önerisini bile kabul eder. Böylece, Hallfred'in kaderi krala bağlanmış olur.

İnancını değiştirmeye karar vermesi, çeşitli sorunlara yol açacaktır. Çünkü, karmaşık şiir sanatı olan “Kenninger” ile pagan Nordik mitoloji iç içedir. Kenninger sanatından ayrılmak, şairin sanatının yok olmasına neden olacaktır. Ancak, Hallfred yine de, krala Hıristiyan şiirler yazar. Pagan düşünceleri yoğun olsa bile, krala bağlılığı üstün gelir.

Hallfred, bir süreliğine yolculuğa çıkar. Daha sonra İzlanda'ya gider. Orada, Kolfinna'nın kocası ile tartışır. Rüyasında kral Olaf'ı görür. Kral, ona nasıl davranması gerektiğini söyler. Hallfred, kralın bu öğüdünü tutar. Korkaklıkla suçlanmasına aldırmaz ve Kolfinna'nın eşi ile çekişmeye girmez. Daha sonra, kralın, rüyasında önerdiği yere gider ve orada, Olaf'ın şehit düştüğünü görür. Acısı çok büyüktür. Kralın anısına, “Ölüm Şarkısı” nı yazar. Şiirde, kralla birlikte şehit düşmediğinden yakınır.

Hallfred, kral Olaf'la şehit düşmemiştir. Ancak, bir başka yerde, bir gemide ölür. Vasiyeti üzerine, değerli eşyaları tabutuna konur ve bedeni denize atılır. Tabutu keşişler bulur ve eşyaları alırlar. Kralın ruhu ise, Hallfred'in bu zor durumdaki ruhunun yardımına koşar ve bir manastırın başrahibine rüyasında görünerek, eşyaların yerini

söyler. Eşyalar bulunur. Hırsızlar suçunu itiraf eder. Kral da sözünü tutmuş olur.

Saga, yirmi üç tam kıta ve beş helmingar şeklinde düzenlenmiştir. Hallfredr, kralın ölüm haberini duyduğunda İzlanda'dadır. Norveç'e yelken açar ve Ekim ortasında Sognsjor'a ulaşır. Burada Olafr'ın ölümü hakkında sorular sorar ve şiirini yazar. Sagada nakarat bulunması, şiirin bir drapa olduğunu doğrular. Ancak, onu bir anma şiiri olarak ayırt edecek erfi (drapa, kvaedi) terimi hiçbir ortaçağ şiirinde uygulanmaz.

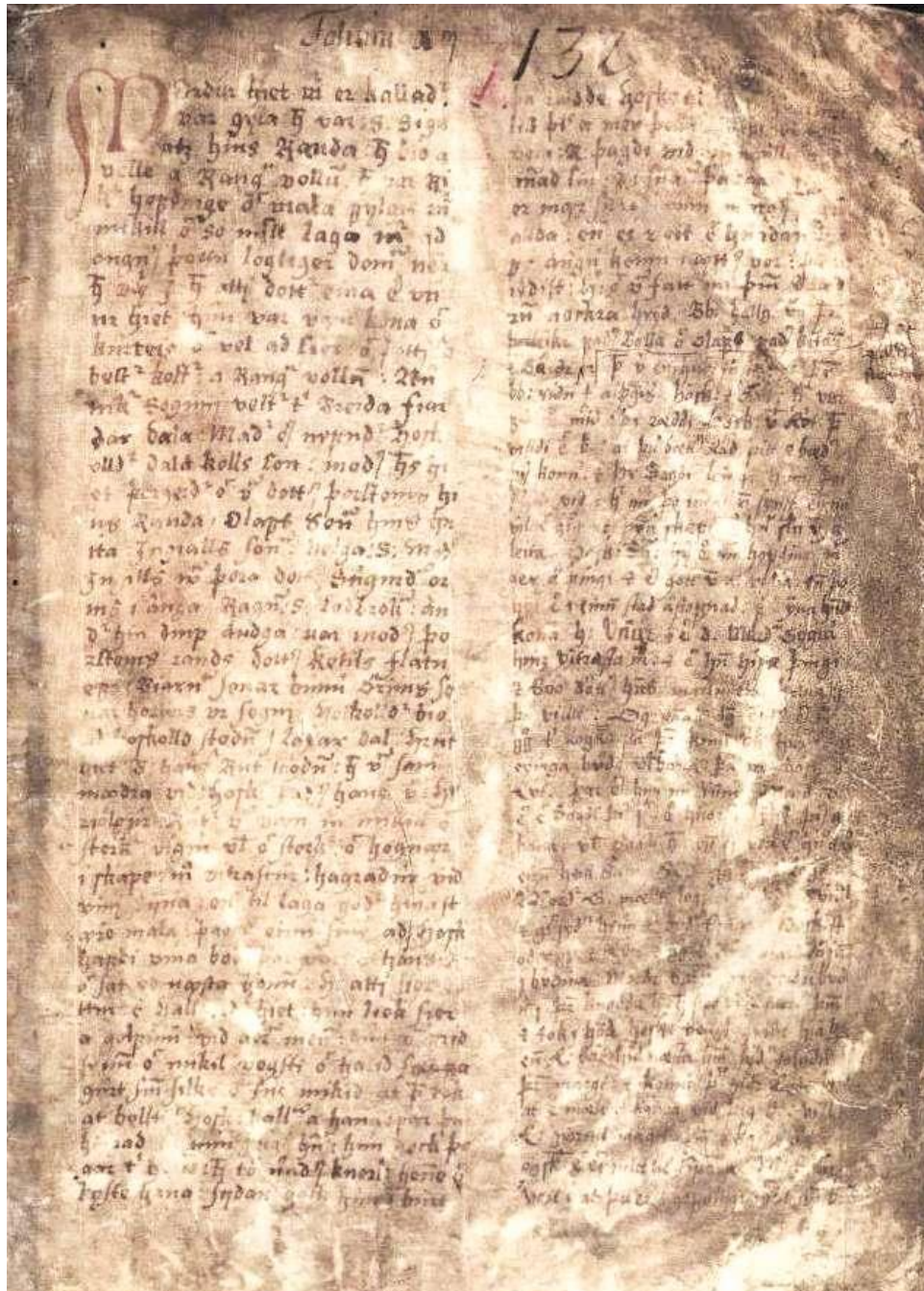
Sagada, iki temel tema vardır: Hallfred'in Kolfinna'ya olan aşkı ve krala olan bağlılığı. Aşk öyküsünün kurgusu, "Kormak Saga" ya benzer. "Kormaks Saga" daki Steinard, yerini Kolfinna'ya bırakmıştır. Ancak, Hallfredar saga daha kısadır ve daha fazla tarihi karakter içermektedir. Kahramanın betimlenmesinde ise, "Gunnlaugs Saga" ya benzerlik görülür. Hallfred, Kormak ve Gunnlaug'dan daha büyük bir şairdir. Ancak, aşk şiirleri azdır.

Bu benzerliklere ve farklı modellerin kullanımına rağmen, "Hallfredar Saga" yine de, bağımsız ve homojen bir şiirsel yapı gösterir. Hallfred karakteri, yalnızca ilginç bir şair portresi sunmakla kalmıyor, aynı zamanda, İzlanda edebiyat geleneğine sahip, hoşgörülü bir Hıristiyan yazar görüntüsü de veriyor. Sagadaki, Hallfred ile ilgili dizeler, genelde otantiktir ve anlatının içine ustalıkla yerleştirilmiştir. Bu dizeler, şairin, zengin şiir yeteneğini ortaya koymaktadır.

Kaynakça:

- The Icelandic Sagas W. A. Craigie 1913

-Kindler Neues Literatur Lexikon 1992

Modrulavallabok

Fjateyjarbok

bellat þer hrobbi þar at gít. alþur z skipadrizt þiort v h' þeyr

þy logu of þs havallor su
24 QAR LANT VAK

þra hegar lurd uost
hva ihu xpi nu hundrat
nuca ag z þurru ar e þa
dlati þy hinc hars - vob
vix ar. en a þyta are þ
vregihal hvra olap t. si
þvedde alla gudvande
dout suer barn þeg ept
er hvat hapd v þa lagit
bollat. þ vdr v sumic la
sue m uar nepndz olap
e h uar uacne aulin ihu

Frateyjarbok